

B TIDSKRIFT FÖR BRANDVÄSENDET

SVENSKA BRANDCHEFSFÖRENINGENS OFFICIELLA ORGAN

Band 1

Augusti 1910

N:r 8

Prenumerationspris inkl. postarvode:
För helt år Kr. 5:—
Lösnummerspris 50 öre.

REDAKTÖR OCH ANSVARIG UTGIFVARE:
BRANDCHEFEN I HELSINGBORG G. BRAUN.
RIKSTELEFON: 331.

Minimiannonspris 80 öre pr centim.
Utkommer med 12 nummer pr år.
Helsingbxs Typogr. Anstalt, Helsingborg 1910

Brandkårsmanmötet i Helsingfors.

Sjunde allmänna finska brandkårsmanmötet öppnades i Helsingfors fredagen den 8 Juli uti brandkårs- husets festsal. Till mötet voro inbjudna representanter för Finlands samtliga brandkärer och brandförsäkrings- bolag äfvensom städernas brandchefer och vice brand- chefer samt cheferna för de frivilliga brandkärerna. Kallelsen till mötet hade hörsammats af c:a 300 personer.

Mötesförhandlingarna öppnades af ordföranden i sty- relsen för F. B. K. i Helsingfors, Borgmästare A. Ami- noff. Till ordförande utsågs Borgmästare A. Aminoff, till vice ordförande Borgmästare, Friherre Harald von Hellens, Björneborg, och Rektor S. Westerlund, Uleå- borg. Som sekreterare fungerade jur. kand. G. Tako- lander och som tolk fil. mag. H. Korkeakoski.

Första frågan på dagordningen var: "Vore det icke snart på tiden, att en allmän brand- och byggnads- stadga för landet finges till stånd?" Inledare var Brandmästare Oscar Ekman, Helsingfors. Mötets be- slut blef att tillsätta en komité för frågans utarbetande.

Därefter höll D:r K. A. Paloheimo ett föredrag på finska, som sedermera upplästes på svenska: "Om förhållandet mellan brandkärer och brandstodsbolag".

Andra frågan på dagordningen lydde: "Några öns- kemål rörande den blifvande byggnadsstadgan". Mötet godkände förslaget hufvudpunkter, särskildt rö- rande de tekniska önskemålen.

Tredje frågan på dagordningen behandlade: "Borde icke tillsynen öfver och fordringarna beträffande de eldfarliga oljornas uppbevarande och handterande skär- pas"? Referent var Herr Ekman, Helsingfors, som påyrkade effektiv kontroll, samt att eldfarliga oljor af första klass endast skulle få förvaras i metallkärl af om möjligt explosionsfri beskaffenhet. Mötet beslöt i öfverensstämmelse med referentens förslag.

Efter middagsrasten behandlades frågan: "Hvilka säkerhetsföreskrifter i afseende å kinematografteatrarne kunna uppställas att gälla för hela landet"? Frågan inleddes af Brandmästare Oscar Ekman, Helsingfors, som föreslog en del åtgärder till likformiga föreskrif-

ters erhållande för hela landet. Mötet beslöt att öf- verlämna frågan till centralstyrelsen, som efter egen pröfning ägde att tillsätta en komité af sakkunniga eller vända sig till senaten.

Den femte frågan, som skulle skriftligen besvaras, lydde: "Hvilka erfarenheter hafva under de senaste åren gjorts beträffande de frivilliga brandkärerna"? Endast ett svar var inkommet från Brandmästare Ek- man, Helsingfors.

Nästa ämne rörde: "På hvilket sätt skall intresset för de frivilliga brandkärernas medlemmar uppnås steg- radt?" Inledare var S:t Marie F. B. K. En liflig dis- kussion följde härpå, och mötet beslöt, att densamma måtte få utgöra svar på frågan.

Härmed voro första dagens förhandlingar afslutade. Andra dagens förhandlingar öppnades med ett före- drag af D:r H. Bardy om samaritväsendet.

Därefter behandlades frågan: "Kan det anses lämp- ligt och nyttigt, att de frivilliga brandkärsmännen jemte sitt egentliga brandkårsarbete jemväl åtaga sig andra samhällelige uppdrag, hvilka stå brandkårsiden nära"? Frågan inleddes af Herr S. A. Westerlund, Uleåborg, som föreslog, att mötet skulle som önskemål uttala, att de frivilliga brandkärernas medlemmar skulle åtaga sig äfven andra uppdrag, som stode den frivilliga brandkårsiden nära.

Förslaget väckte en synnerligen liflig diskussion, och mötets beslut blef, att enhälligt godkänna föredrags- hållarens förslag, men uppmana de frivilliga brandkär- nerne att iakttaga stor försiktighet vid fattandet af be- slut i frågan.

Sedan behandlades frågan: "Vore det icke skäl i att med det snaraste igångsätta undervisningskurser för brandkärsmän"? Inledare var Herr Th. Antman, som föreslog, att dylika kurser borde anordnas hvar- annat år med början i Januari 1911 å ort, där bästa krafterna för ändamålet förefinnas. Mötet beslöt uttala som sitt önskemål, att centralstyrelsen snarast måtte anordna dylika kurser.

Nästa ämne på föredragslistan rörde frågan: "Huru skall det frivilliga brandkårsarbetet på landsbygden befrämjas och brandkårens ekonomi ordnas"? Diskussionen inleddes af Herr J. Särkipalo, som yrkade på en frivillig uttaxering af brandförsäkringsbolagen. Efter en diskussion, under hvilken många talare yttrade

redskap. På förslag af Herr Ekman beslöt mötet att instämma i förslaget, dock med den inskränkning, att beslutet endast skulle gälla till förbundet hörande brandkärer.

Efter en kort rast höll Brandchefen i Helsingfors, Brandmästare G. Wassenius, ett med lifligt bifall mot-

Brandstationen i Helsingfors.

sig, beslöt mötet efter omröstning, att fatta beslut i öfverensstämmelse med de åsikter, som framförts föregående dag af D:r K. A. Paloheimo i hans föredrag.

I följande fråga: "Hvem tillkommer skyldigheten att draga försorg om, att brandkårens redskap blifva försäkrade mot brandskada"?, hade referenten, Herr G. F. Astrén, föreslagit, att alla brandkårens redskap skulle gemensamt försäkras, hvarjerte förbundet skulle ingå aftal med försäkringsbolagen, att brandkåerna skulle befrias från erläggande af premier för försäkrade

taget föredrag om kolsyrans användning i brandväsendets tjänst.

Efter föredragets slut demonstrerades de å utställningen i F. B. K. utställda redskapen, en demonstration, som främst gällde olika sprutor, bland annat de gassprutor, som konstruerats af Brandchefen i Helsingfors, Brandmästare G. Wassenius, samt den amerikanska Ajax-sprutan. Dessutom förevisades en del kemiska handeldsläckningsapparater, signallurar m. m.

Efter middagsrasten började diskussionen med frå-

gan, den elfte i ordningen: "I hurudant skick befinna sig f. n. de allmänna brandkårerna i våra städer"?

Frågan skulle hafva varit skriftligen behandlad, men som inga svar inkommit, bordlades den, för att behandlas senare, därest tiden medgaf.

Tolfte frågan: "Är det skäl att premiera den, som

ning af centralstyrelsens förslag till brandväsendets ordnande i landets mindre och medelstora städer samt till vägledning för de till brandkårsförbundet hörande brandkårernas inspektering och instruering, men då dessa voro af den omfattning, att en grundlig behandling blefve omöjlig, godkände mötet principförslaget,

F. B. K:s byggnad i Helsingfors.

bevisligen till först alarmerar eller åt brandkåren lämnar bud om utbruten våld? Frågan inleddes af Herr Ekman, Helsingfors, som föreslog en premie af förslagsvis 3 mark. Mötet uttalade som sin åsikt, att några premier icke borde få förekomma.

Beträffande frågan om inrättandet af ett brandkårs-museum förenade sig mötet enhälligt i föredragarens, Ekmans, förslag, att F. B. K. i Åbo skulle taga initiativ till inrättande af ett dylikt museum i Åbo.

De två sista frågorna på programmet gällde gransk-

men beslöt att uppmana deltagarna att i sinom tid insända en skriftlig kritik till centralstyrelsen.

Härmed voro alla på dagordningen till diskussion uppställda ämnen uttömda, och kvarstod endast att besluta om plats för nästa mötes afhållande. Hårtill utsågs Björneborg, och tiden fastställdes till 1913.

Innan mötet avslutades, upplästes de till mötet ankomna telegrammen. Mötet beslöt, att protokollet öfver förhandlingarne skulle offentliggöras i "Brandluren".

Mötet avslutades af ordföranden med ett tack till deltagare, gäster, tolk, sekreterare och vice ordförandena.

De svenska gästernas tack framfördes af Brandchefen i Gefle, Major O. von Malmborg, i ett anförande, under hvilket brandchefen uttryckte sin glädje öfver den lifaktighet, som rådde under mötet, och som enligt talarens mening kunde blifva ett mål för brandkårsrörelsen i Sverige.

Brandchefen i Viborg, Herr Löfgren, framförde mötesdeltagarnes tack till ordförandena Borgmästare A. Aminoff och Friherre H. von Hellens samt till mötestyrelsen och i synnerhet dess sekreterare, Brandmästare O. Ekman. Herr Almqvist, Björneborg, talade för Brandmästare Ekman som brandkårsidéns befrämjare.

Mötet afslöts med "Vårt land".

I samband med mötet var anordnad en rikhaltig utställning af brandredskap och tilldelades följande utställare pris:

I pris:

Siemens & Halske A. G. Berlin för en kollektion af brandalarmeringsapparater;

Brandmästare G. Wasenius för en kollektion handkraft-brandsprutor, en kolsyrespruta och hopfällbara hakstegar, särskildt med fäst afseende vid arbetets goda och noggranna utförande;

Pluvius-depöten, Helsingfors, för handeldsläckningsapparaten "Pluvius";

Minimax-agenturen, Helsingfors, för eldsläckningsapparaten "Minimax";

Handlanden Julius Tallberg, Helsingfors, för trådglasrutor och elektrogas i kopparinfattning;

Firman Alb. Püschel, Tammerfors, för en ögonblicksslangkoppling;

Firman Chr. Nissen, Helsingfors, för rökapparaten "Draeger"; samt

A.-B. Tekniska Agenturen, Helsingfors, för en benzinatorspruta.

Första pris skulle äfven tilldelas firman P. Sidorow för eldsläckaren "Rapid", om denna ej stått utom täflan.

2:dra pris: Kerava Pumppu-ja Armaturi tedhdas O. Y. för en pump.

Aktiebolaget Husqvarna för en brandmans utrustning.

De svenske deltagare i mötet voro: Brandchefen i Gefle, Major O. von Malmborg, Brandchefen i Norrköping, R. Mossberg, samt öfverbrandmästare C. A. Carlsson, Göteborg.

Från den förnämnde af deltagarne har Tidskriften mottagit några intryck från mötet, hvilka följa här nedan.

Allmänna brandkårsförbundet i Finland har den 8—10 Juli afhållit sitt sjunde allmänna brandkårsmanmöte i Helsingfors.

Allmänna brandkårsförbundet utgör en sammanslutning af flertalet i landet befintliga frivilliga brandkärer. Sådana hafva bildats i nästan alla rikets städer och stadsliknande samhällen samt å landet, där en större sammanträngd befolkning har sin tillvaro. I desamma ingå män af alla samhällsklasser, oberoende af olikartade åsikter i det allmänna och politiska livet.

Tack vare den lifaktighet, det intresse och allvar, hvaraf dessa frivilliga brandkärsmän äro besjälade, hafva de vunnit såväl allmänhetens som brandförsäkringsgifvarnes och myndigheternas erkännande och förtroende. Allmänheten håller dem räkning för deras

uppförande arbete och visar detta på flerfaldiga sätt, bland annat genom att lifligt deltaga i de förlustelse-tillställningar, hvilka dessa brandkärer i sina resp. orter plåga årligen anordna sommartid i det fria. Brandförsäkringsgifvarne lemna bevis på den tillit, de sätta till de frivilliga brandkärerna, genom att årligen till allmänna brandkårsförbundet erlägga kontanta belopp. Så hafva tvenne dylika bolag förbundet sig att hvar för sig betala en årsafgift af 300 mark och ett bolag ensamt att årligen bidraga med 1,500 mark under vilkor, att förbundet låter genom lämplig person inspektera de till detsamma hörande brandkärerna, helst en gång årligen. Äfven för inköp af brandredskap till dessa brandkärer lemna brandförsäkringsbolagen understundom bidrag. De anslagsgifvande myndigheterna i de resp. samhällena kunna väl ej annat än med tacksamhet lemna sin jämförelsevis ringa tribut till redskap m. m., då samhällena genom dessa brandkärsmäns tjänstvillighet undslippa dryga utgifter för hållande af fasta brandkärer eller — där sådana finnas — för reserver till densamma. Det största beviset på, att de frivilliga brandkärernas verksamhet erkännes och anses värd att uppmuntra, torde dock ligga däruti, att finska staten understödder frivilliga brandkårsidén. Så har finska staten i år lemnat 2,000 mark såsom bidrag till omkostnaderna för det nu afhållna brandmannamötet i Helsingfors.

De frivilliga brandkärerna hafva gifvetvis sin största betydelse å de platser, där fasta brandkärer saknas. Sådana finnas i jämförelsevis få städer, hvilket delvis torde hafva sin förklaring just däruti, att de frivilliga brandkärerna visat sig vara pålitliga. Men äfven i de med fasta brandkärer försedda större städerna göra de frivilliga brandkärerna en god nytta, i det de lemna städerna så godt som gratis en öfvad, intresserad och tillförlitlig reserv till fasta brandkärer.

Det ligger ju i organisationens natur, att en frivillig brandkår ej kan lika hastigt som en kasererad yrkesbrandkår infinna sig med sin redskap å eldsvådeplats och ej heller kan vara lika förtrogen som denna med allt, hvad till brandsläckningsgöromålen hörer, men det kan dock ej bestridas, att Finlands frivilliga brandkärer genom sin oegennyttiga verksamhet och sitt raska och disciplinerade uppträdande äro värda erkännande från alla håll, ej minst från sina egna samhällen, hvilka de bespara stora årliga utgifter, och från brandförsäkringsbolagen, hvilkas berättigade fordringar på påpasslighet och användbarhet vid eldsvådor de hittills synas på ett nöjaktigt och berömvärdt sätt hafva motsvarat.

Uti brandkårsmanmötet i Helsingfors voro representanter för Finlands alla frivilliga brandkärer berättigade att deltaga. Dessutom hade till mötet inbjudits städernas fasta brandkärers brandmästare och vice brandmästare (d. v. s. brandchefer och vice brandchefer) samt ombud för landets brandförsäkringsinrättningar. Äfven svenska brandkärsmän hade vid deras brandchefsmöte i Göteborg inbjudits att vid mötet närvara.

Tillslutningen till mötet var synnerligen stor, i det omkring 300 personer deltago i detsamma.

Mötesdeltagarne samlades i Helsingfors frivilliga brandkårs byggnad, hvilken erbjöd ett ståtligt yttre, men kanske ännu mera storslaget inre utseende. Förhandlingarne höllos i det rum, som sedan många år tillbaka användts till finska landtdagens pleniska. I detsamma funnos 199 pulpetstolar, men dessa räckte ej till, hvarför åhörarebänkaner togos i anspråk och t. o. m. senatorsplatserna intogos.

Såsom ordförande och vice ordförande fungerade borgmästarna i Helsingfors och i Björneborg A. Aminoff och Frih. H. von Hellens.

På föredragslistan funnos 15 diskussionsfrågor upptagna. Af dessa voro åtskilliga af stor betydelse äfven för vårt lands brandkårsmän. Diskussionens liflighet vittnade på ett oförtydligt sätt om det levande intresse och den målmedvetenhet, som hos brandkårsmännen förefinnas.

I förening med mötet var i brandkårsbyggnaden ordnad en utställning af brandredskap.

Mötesdeltagarna voro inbjudna att åse uppvisningar af Helsingfors såväl fasta som frivilliga brandkår. Den förra uppvisningen ägde rum å brandstationen under insiktsfull ledning af stadens brandchef, Brandmästaren G. Wasenius. Uppvisningen var storartad och såväl brandkårspersonalens sätt att uppträda som ock den moderna brandredskapen, till hvilken bl. a. hörde en elektrisk brandautomobil, tilldrog sig allas beundran. Den senare uppvisningen försiggick i en naturskönt belägen park, Kajsaniemi, hvarvid frivilliga brandkårens chef, Magister V. Forsius, på ett om erfarenhet vittnande sätt förde befälet öfver den till omkring 400 man uppgående brandstyrkan, hvilken med ordning och säkerhet utförde de arbeten, hvilka tillkomma en brandkår, och visade sig hafva god öfning uti handterandet af sin goda och delvis moderna brandredskap. Till densamma hörde bland annat en större mekanisk stege och en från Amerika nyligen inköpt kraftig benzinspruta.

Åtskilliga anordningar hade af mötesbestyrelsen vidtagits för att roa mötesdeltagarna. Så ägde första aftonen föreställning rum å en kinematografteater, hvarvid bl. annat brandkårens i Venedig och i Cairo förevisades, då de utförde brandöfningar och uttryckte till eldsvåda. Andra aftonen företogs en utfärd i Helsingfors vackra skärgård med tvenne ångbåtar under anförande af finska lotsverkets chefsfartyg "Eläköön", hvars befälhavare välvilligt ställt denna prydliga ångare till mötets förfogande. Sista dagen på e. m. samlades vid brandkårshuset alla mötesdeltagarna och Helsingfors frivilliga brandkår — tillsammans 600—700 man —, medförande ett 40-tal standar, hvarefter allesammans under musikkårens toner åttogade till Kajsaniemi, där en folkfest var anordnad. I den vackra parken, där brandkårsmännens uniformer blandade sig med allmogedräkterna, uppstod ett muntert och rörligt lif.

Senare på aftonen samlades mötesdeltagarna till en afskedsbankett i Societetshusets festväning. Här liksom förut bemärktes det goda förhållande, som rådde mellan Finlands brandkårsmän, och den goda anda och hängifvenhet för sin uppgift, som bland dem var tillfinnandes. Enstämmigt gjorde sig den meningen gällande, att brandmannamötet var synnerligen väl planlagt och genomförd. Hedern häraf torde tillkomma Allmänna Brandkårsförbundet Centralstyrelse och därvid i första hand dess ordförande vid brandkåren i Helsingfors, Brandmästaren Oskar Ekman, som ock på mångfaldiga sätt härpå rönte välförtjänt erkännande, bland annat genom att mötets ordförande för honom framför fronten af mötesdeltagarna och stadens frivilliga brandkår tolkade allas tacksamhet och därvid till honom öfverlemnade en prydlig med rosor fylld silfverskål.

Helt visst kommer detta möte, hvarigenom Finlands brandkårsmän bereddades tillfälle att närma sig hvarandra och att utbyta tankar om, hvad till deras gemensamma intresse och till brandsläckningsväsendet hör, att i sin mån underhålla lifaktigheten inom brandkå-

terna och att verka till nytta för brandväsendets vidare utveckling.

De svenska brandkårsmän, som hade nöjet deltaga uti Helsingforsmötet, beundra finska brandkårsmännens uppförande och oegennyttiga hängifvenhet för sin sak, hvilken visat sig kunna i hela landet samla personer af skilda samhällsställningar och åsikter under frivilliga brandkårsidéns fana och såmedelst göra sina medmänniskor, sina samhällen och sitt land värddefulla tjänster.

Deslikes stå de svenska brandkårsmännen i stor tacksamhetsskuld för all den välvilja och gästfrihet, som visats dem under de minnesrika och angenäma mötesdagarna i Helsingfors.

O. v. M.

Jönköpings Stads Brandväsende i forna tider.

Få städer torde väl hafva varit så hemsökta af eldsolyckor som Jönköping. Sålunda afbrändes staden under konung Albrekts krig mot Danmark och danskarnes infall i landet år 1380. Den därpå följande eldsolyckan af mera svårartad beskaffenhet öfvergick staden under 1560-talets krig. Den danske generalen Daniel Rantzau öfverrumplade år 1567 Jönköping och upprände hela staden. Efter mycket arbete och stora försakelser blef den dock åter uppbyggd. I Juli 1612 antände den svenska besättningen på slottet staden vid underrättelsen om danskarnes anryckande mot staden. År 1691 nedbrann största delen af staden med rådhuset. Svårigheterna för stadens inneväner blefvo efter denna olycka så stora, att Kungl. M:t af nåder beviljade dem $\frac{1}{4}$ af alla tull-, accis-, boskaps- och bakugnspengar.

Med anledning af denna stora eldsvåda beslöto nu de styrande att införa en fullständig brandordning för staden. Denna brandordning, som är den mest fullständiga för någon svensk landsortsstad, godkändes af K. m:t i September år 1692, och skola vi här nedan något redogöra för de viktigaste bestämmelserna i densamma.

I första artikeln heter det, "att hvar och en bör af sig själf veta att åkalla den allsmäktige Gud om dess nådiga beskydd". Därefter skulle hvarje husvärd och matmoder, antingen de äga eller bebo någon gård i staden, vara förmanta, att dels själva taga eld och ljus tillvara, dels ock tillhålla sina tjänare göra detta. När stark storm och blåsväder var rådande, skulle elden i alla hus vara utsläckt.

På det att uppsikten skulle kunna blifva större, indelades staden i sex kvarter: Vestra, Torgkvarteret, Kyrkokvarteret, Östra, Tyske Mod och Svenske Mod. Af dessa skulle vestra kvarteret sträcka sig från vindbron till den första tvärgatan, emellan framlidne assessor Rudbäcks och postinspektoren Ambjörn Ulfs hus, rätt linje ifrån Vettern ned i lilla sjön, och skulle det samma bestå af en brandmästare samt sex rotar.

Torgkvarteret skulle begynna i samma tvärgata och sträcka sig ända fram at torget, med alla dess byggnader från Vettern ut i lilla sjön, till tvärgatan mellan assessor Humbles samt framlidne Hakan Olofssens går-

ser, och skulle detta kvarter bestå af ett brandmästareskap, fördeladt i fem rotar.

Kyrkokvarteret skulle omfatta hela den trakt, som var belägen emellan bemälda tvärgata och borgaren Nils Östenssons gård på mellanraden. Detta kvarter skulle bestå af ett brandmästareskap och fem rotar.

Östra kvarteret skulle löpa från tvärgatan emellan rådmannen Anders Eriksson Rudas och förbemälda Nils Östenssons gårdar till Österport, och skulle detsamma bestå af ett brandmästareskap, fördeladt i fem rotar.

Tyske mod skulle innefatta i sig ett brandmästareskap fördeladt i fyra rotar. Svenske mod skulle vara indeladt på samma sätt.

Då staden på detta sätt blifvit indelad, ålåg det magistraten att tillse och utnämna brandmästare i hvar och ett af de anförda kvarteren. Borgerskapet skulle tvänne gånger om året "sopa" alla skorstenar, nämligen under sista delen af Mars samt 1 Oktober. På det att detta måtte blifva så mycket ordentligare gjordt, skulle brandmästaren med två rotemän samt byfogden och hans underhåfvande betjänter gå ifrån gård till gård och efterse, så att skyldigheten i detta afseende blefve fullgjord.

Vidare skulle samma personer noga ransaka om, huru ifrågavarande eldstäder voro byggda och förvarade, särdeles hos bryggare och bagare, brännvinsbrännare och maltare, samt andra, som hade stark eld. Äfvenledes skulle man tillse, att snickare och tunnbindare icke hade hyfvelspån i närheten af eldstäderna, samt att hö eller halm icke förvarades i närheten af dessa. Beträffande skorstenarna skulle dessa vara starkt byggda, och finga icke sådana förefinnas vid någon annans gävel. Ingen skorsten fick vara lägre än tre alnar från taket. Skulle man observera, att några bräddtak förefunnos, hvari eld lätt skulle kunna uppstå, hade man att iakttaga, så att dessa blefvo förändrade, och husen med anständigta tak försedda.

Ingen borgare eller annan husägare i staden var tillåtet hafva några s. k. källnor inne i staden, utan de, som önskade sådana, skulle hafva dessa utanför denna vid Stora sjön, östreport eller på madorna. Den, som förgrep sig häremot, var underkastad böter.

De, som idkade handel med krut, svavel, humle, tjära med flera andra saker, som kunde anses eldfarliga, finga icke hafva dessa på vindar eller anorrtädes, där olycka därigenom lätt kunde förorsakas, vid böter. Dessa böter skulle utgå med 3 daler första gång, 6 andra och så dubbelt undan för undan, tills man hörsammade. Af dessa böter skulle angifvaren erhålla hälften, och den andra hälften användas till brandredskapens underhåll. Försummade brandmästare och rotehållare att efterse, skulle hvar och en af dessa böta 3 daler.

Hvarje gång, som brandmästare och rotemän visiterat stadens byggnader, hade de att därom till borgmästare och råd afgifva skriftlig berättelse. Ifall någon inom viss tid underlåtit att verkställa något, som han på detta sätt blifvit ålagd, skulle han vara skyldig att böta 3 daler, hälften till staden och hälften till den, som undersökningen verkställde. Tredskade han vidare, hade byfogden att ombesörja arbetets utförande på den tredskandes bekostnad. Ifall bolag förefunnos, som var ägare till hus; skulle detta låta sig angeläget vara efterse, så att icke några af dess folk gingo med bart ljus i vistbodas, loftrum eller på sådana ställen, där eldfarliga saker förvarades. Vidare hade hvar och en i staden boende att efterse, så att elden hvarje kväll, innan man gick till sängs, var fullkomligt släckt. Och hade brandmästare och rotemän att efterse, att

detta vore gjordt klockan nio om aftonen, vid böter af 1 daler s:t för hvar och en, som öfverskred denna stadga. Befanns tjänare icke villig efterleva husbondes befallning i detta afseende, ägde man rätt uttaga böterna af dennes lön. Källarmästare och vinskänkar på värds hus hade att tillse, så att tjänarena hvarje af ton visiterade gästernas kamrar angående elden, innan de gingo till sängs.

I och för efterseende af eldstäderna skulle hvar och en husägare eller hyresgäst i staden vara skyldig att gå brandvakt under ett dygn i den tur, då sådan kom honom på, och skulle han då antingen gå själf eller eller också hans tjänare eller af honom legd person. Den, som afhöll sig därifrån, skulle för hvarje gång sådant skedde, böta 5 daler. Utom brandvakten skulle jämväl tornvakten hafva ett vakande öga på hvad som tilldrog sig, och hvarje natt se flitigt efter, så att ingen eldsvåda inträffade. Förnäm han någon sådan, skulle han genast gifva detta med klämtande tillkänna och nattetid hänga en lykta med brinnande ljus uti på den sida om tornet, hvar branden yppade sig. Om dagen skulle detta tecken gifvas med ett hvitt kläde eller något annat, så att man genast kunde detsamma observera. Ifall tornväktaren försummade detta, skulle han icke allenast från sin tjänst afsättas, utan också straffas och betala den skada, som förorsakades, så långt han kunde. Brandvakten skulle också genast, då han förnäm eld, eller såg tecken från tornet, börja att röra trumman, samt genom idkeligt ropande gifva detta tillkänna.

Staden skulle vara försedd med nödig brandredskap och skulle ett brandhus i och för detta ändamål förefinnas. I detta skulle såväl stadens som enskildas redskap förvaras. Jönköpings stad skulle äga en större vattenspruta, samt ett större antal mindre handsprutor, tvänne segel, tvänne större stegar å 16 alnar hvardera samt tvenne mindre å 12 alnar, fyra brandhakar, tolf yxor, tolf skyfflar, sex koföter och järnstötar, fyra starka tåg, hvardera om 30 famnar med järnkrok i i ena ändan, tolf läderämbar med stadens vapen och med tåg försedda samt 2 vattenkar.

Vidare skulle man hafva tegelsten, bräder och spik, så att man i händelse af eldsvåda kunde tillnagla fönster, gluggar och dörrar, så att elden därigenom blefve hindrad inträde. Brandredskapen skulle sortera efter magistratens disposition, och hade denna myndighet att efterse, så att samma attiralj blefve hällen vid makt. Brandhuset skulle vara försedt med läs samt trenne nycklar, af hvilka den ene skulle behållas af den borgmästare, som för året förde ordet, den andre skulle handhåvas af den brandmästare, som bodde närmast brandhuset, samt den tredje af stadens kammer. Trenne gånger om året skulle bemälda brandredskap visiteras utaf magistraten samt vissa deputerade af de 24 äldste.

Dessutom ålåg det hvarje husvärd af borgerskapet eller andra, som besutto gårdar, att anskaffa nödiga brandredskaper, så att hvarje hus var försedt med läderämbar med borgarens och ägarens namn och bomärke samt tåg uti. Vidare skulle hvarje husägare hafva en stega om 12 å 16 alnar och en mindre sådan om 8 alnar, 2 båts- eller brandhakar, 2 eldyxor, 1 järnskyffel eller spada samt ett vattenkar. Vidare skulle finnas järnbeslagna vattentunnor i husen och på taken samt några bladkvistar i förråd till att binda på stänger. De, som hade flera gårdar än en, skulle hålla brandredskap i proportion därefter. Hvar och en, som brast härutinnan, skulle böta 2 daler.

”Den, som skall till brandmästare förordnas“, heter det i stadgarne, ”måste vara en skicklig, trogen och oförtruten man, som sitt anförtrodda ämbete vet väl och försvarligen att förestå.“ När han hörde klockorna ringa, eller trumman gå, skulle han vara den förste till att infinna sig vid brandstället och söka med grannarnes tillhjälp att släcka elden. Vidare skulle brandmästarne efterse, så att rotemän funnos i tillräckligt antal, och att dessa uppfyllde sina skyldigheter. Den, som icke gjorde detta, skulle vara förfallen till 6 marks böter. Den borgare, som blifvit till brandmästare utsedd, ägde icke rätt att afsäga sig detta uppdrag under de första tre åren. Understod sig någon till att göra detta, skulle han därför böta 10 daler och likväl vid ämbetet förblifva. Rotemästare skulle vara skyldig att lyda brandmästares order och dessa efterkomma. Den, som försummade sådant, skulle vara förfallen till 3 markers plikt och ändå vara skyldig brandmästarens order och sitt ämbete fullgöra. Beträffande rotemästarens tillsättande, skulle samma lag vara gällande som för brandmästare.

Då våldel uppkom i ett hus, skulle ägaren eller hyresvärden genast gifva detta tillkänna genom skriande och ropande. Ingen fick understå sig att hemligen söka stilla elden, så att denna därigenom toge öfverhand, utan genast underrätta därom. När underrättelse om sådan olycka anlände, skulle hvar och en skynda den nödställe till undsättning. Den, som i detta afseende undandrog sig, skulle straffas. Sak samma ifall någon illvillig person anträffades, hvilken under ellsolycka umgicks med planer att stjäla, eller redan begått sådan stöld.

Stadens kapten, som närmast intill branden var boende, skulle tillika med stadsvakten vara försedd med gevär, samt så snart det klämtade, sig strax vid elden infinna, besättande gator och platser däromkring med vakt, samt afhålla allt onödigt och tomhändert folk att komma tillstädes. Vidare skulle några man af vaken, kända för god frejd, beordras att hålla vakt om utburet gods.

Blef olyckan så stor och omfattande, att elden icke kunde dämpas, med mindre än att hus och byggnader måste nedbrytas och rödjas undan, ålåg det borgmästare och råd att föranstalta om, i huru stor utsträckning detta skulle ske, ävensom att värdera den inträffade skadan. De af borgerskapet, som voro försedda med hästar, skulle först och främst biträda med framförande af brandredskapen samt sedan med det vatten, som var behöfligt. Den, som treskadades härutinnan, skulle böta 2 daler. Vid fem dalers böter skulle stadens byggmästare och timmermän vara tillstädes att förrätta det arbete, som brandmästarne dem befallde. Magistraten skulle alltid vara tillstädes vid ellsolycka och öfverlägga med brandmästaren, om hvad som vore att göra.

Då elden var stillad, hade magistraten att af sina medel förordna vissa personer, som tillika med brand- och rotemästarna hade att tillse, så att ingen förborgad eld förefanns, och skulle man vid vaktens hållande hafva vatten i beredskap, ifall släckning skulle behöfva företagas. Vid hvarje brand skulle rotemästarna tillse, så att alla voro tillstädes, och att ingen smugit sig bort eller undanstuckit sig någonstades utan att deltaga, samt anteckna denne och öfverlämna förteckningen till borgmästaren, som hade att utskrifva bötesbeloppet — 2 daler — af den skyldige.

Innan borgmästare och råd samt brand- och rotmästare sig begifva ifrån brandstället, hade de att efterse, så att brandredskapen af manskapet blifvit förd

på sitt rum. Hvad som vore skadadt eller fördärfvadt, hade man sedan att genast låta reparera eller anskaffa nytt.

Befanns det, att någon under brand något af brandredskapen bortstulit, skulle denne, om han ertappades, straffas som en tjuf. Vidare skulle noga ransakans angående eldens uppkomst, om den uppkommit genom värdslöshet, osotade skorstenar, tredska eller annan försummelse, som var stridande emot brandordningen. Den, som i ett eller annat afseende befanns brottslig, skulle genast dragas inför rätta och straffas efter lag.

Skulle någon understå sig att göra magistraten någon gensägelse eller emotsätta sig förmans tillsägelse, skulle denne därför bestraffas efter lag och efter brotets eller förseelsens beskafenhets.

Härmed ha vi genomgått de viktigaste punkterna af Jönköpings stads brandordning af år 1692.

Bestämmelserna i denna brandordning tyckas dock icke hafva nedbringat de stora eldsvådornas antal, ty redan 1730 eller 1737 nedbrann stadens skolhus jemte åtskilliga i närheten af detta varande hus. 1735 hem-söktes staden åter af en svårare eldsvåda. 1785 nedbrann nästan hela den västra och bäst bebyggda delen af staden tillsammans 43 gardar, bland dessa presidents- och landshöfdingeringens, rådhuset, landskansliet, apoteket m. fl. 5 år senare nedbrann $\frac{2}{3}$ af staden.

1836 nedbrann den s. k. förstaden med undantag af 2 hus och 1854 den norra delen af staden från vindbron till Landtmiätaregränden.

Efter den stora branden 1836 började man på nytt att följa bestämmelserna i 1692 års brandordning.

Eldsläckningsväsendet ledtes af stadens borgmästare. Bevakningen bestreds om dagen af stadens tvenne poliser samt nattetid af en brandvakt och af tornväktare.

Brandvakten bestod af 8—10 personer under befäl af en brandkorpral. Denna vakt skulle nattetid i gatuhörnen hvarje heltimme utropa klockslaget med slutrefräng: ”Från eld och brand och fiendehand bevara Gud bad' stad och land“. Därefter angafs tiden ånyo. Brandvakten var beväpnad med s. k. saxar.

Tornväktaren skulle vid skymningens inbrott begifva sig till Kristinakyrkans torn och skulle härifrån hvarje hel timma utropa timmen och därefter i lur tuta heltimmarne. Hvarje kvartstimme till kl. 4 f. m. under sommaren och till kl. 5 f. m. under vintertiden skulle ha i medelst klubbslag i en stock tillkännagifva, att han var vaken. Klockan 9 e. m. och 5 f. m. skulle tornväktaren ringa. 1880 upphörde dessa signaler.

Förutom brandvakten och tornväktaren återupprättades den s. k. stormpatrullen. Den utgjordes af husägare af bada könen och beordrades af borgmästaren till tjänstgöring. Den hade bland annat att tillse, att alla ljus efter kl. 11 på aftenen voro släckta. Befanns hos någon ljus brinnande, skulle patrullen genom knackning på fönster och ropet: ”Ljus ut“ paminna om deras plikt i detta hänseende.

Vid eldsvåda voro alla i staden boende arbetsföra män och äfven kvinnor förpliktade att deltaga i släckningsarbetet. Någon egentlig indelning förekom icke, manskapet ordnades och indelades först vid framkomsten till eldstället.

Denna stadens brandstyrka fick en värdefull hjälp i den frivilliga brandkåren, som bildades efter den stora branden 1836. Den var indelad på 4 afdelningar med en förste chef, öfverbrandmästare, som befälhafvare. För hvarje afdelning fanns en underafdelningschef med titel brandmästare. Öfverbrandmästaren förde

högsta befälet på brandstället, dock subordinerade han under borgmästaren. Kåren disponerade öfver 4 mindre handkraftssprutor, hvilka förvarades i sprutbodrar vid Hofrättsstorget. Kåren öfvades 2 å 3 gånger årligen. Kåren upplöstes 1856 och ersattes med den värnpliktiga kåren enligt bestämmelserna i den af Kungl. m:t fastställda brandordningen af den 19 September 1856.

Då sedan Kungl. m:ts nädiga brandstadga för rikets städer trädde i kraft, omarbetades Jönköpings brandordning, antogs af stadsfullmäktige den 24 November 1874 och fastställdes af K. B. den 15 April 1875.

Enligt denna brandordning utgjordes brandkåren, som baserades på allmän medborgerlig plikt, af kommunens alla arbetsföra och välfredade personer mellan 18 och 55 år under befäl af en brandchef, en vice brandchef samt afdelningschefer och underbefäl för de olika afdelningarna. Brandchefen hade till sitt biträde 7 adjutanter och en standardförelse. Kåren indelades i fyra afdelningar: släckningsafdelningen, vaktafdelningen, bergningsafdelningen och reservafdelningen.

År 1875 hölls i Jönköping det första brandchefs-mötet i Sverige, och under disponent B. Hays ledning uppvisades brandkåren inför de församlade fackmännen.

Kårens materiel fullständigades så småningom. 1875 inköptes kärror, stegar, tre uppfodringsverk samt en del räddningsmateriel, 1877 en ångspruta, 1881 ytterligare en.

För beredande af riklig vattentillgång hade man år 1854 tillsatt en komité med uppdrag att vidtaga erforderliga åtgärder för vattenlednings anläggande. Arbetet påbörjades 1863, och följande år uppläts verket till bruk. Anläggningskostnaderna hade uppgått till kr. 463,239.—. De första vattenreservoarernas rymd var 26,172 kbm. Högsta vattentrycket är å stadens högsta punkt 59 och dess lägsta 69 meters vattenpelare.

Upprättandet af fast brandkår i Jönköping samt uppförande af stadens vackra brandstation jemte de förändringar i stadens brandskydd, som på de senaste åren blifvit genomförda, ligga utom ramen för denna uppsats.

Uniformsfrågan vid brandkåren.

Denna fråga har sedan lång tid tillbaka varit omdebatterad. På det stora brandchefs-mötet i Gefle dryftades frågan första gången i ett föredrag af brandchefen i Mariestad, Löjtnant J. F. Norrlander, hvilket föredrag resulterade i en framställning om enhetlig uniformering vid alla brandkårer. Även till brandchefs-sammanträdet i Kalmar 1908 hade Löjtnant Norrlander insändt en dylik framställning.

På Svenska Brandmannaförbundets kongress i Gefle 1909 framfördes frågan på nytt, och som resultat af diskussionen framgick, att styrelsen fick i uppdrag att till Svenska Brandchefsföreningen framföra vissa önskemål i frågan. Huru detta uppdrag utfördes, är ej artikelförfattaren bekant, men honom veterligen har Svenska Brandchefsföreningen under 1909 ej mottagit någon skrivelse i ärendet.

På Svenska Brandchefsföreningens årsmöte 1910 i Göteborg hördes intet af saken. Däremot var frågan föremål för behandling vid Svenska Brandmannaför-

bundets kongress i Norrköping 1910 och resulterade i enahanda beslut som på kongressen i Gefle, nemligen "att åt styrelsen uppdraga, i år liksom i fjol, att i skrivelse framföra dessa önskemål (enhetlig uniformering) till Svenska Brandchefsföreningen".

Frågan kan sålunda väntas blifva aktuell till ett kommande brandchefs-möte, hvarför dess upptagande till behandling i tidskriftens spalter redan nu torde kunna påräkna intresse, och måhända lemna några synpunkter, värda att taga fasta på till frågans behandlande på ett möte.

Jag går därför att redogöra för frågans utveckling vid härvarande kår.

Då kåren 1895 uppsattes, uniformerades den med Stockholms brandkår som förebild, och några ändringar i uniformeringen gjordes icke förr än år 1906.

Rockarne med nedliggande krage ändrades något och försågos med ståndkragar, hvarjemte mössorna af matrosform med hängande band afskaffades och ersattes med låga mössor med böjd skärm. Ståndkragen försågos med s. k. knapphål af de vanliga brandkårsbelägningsbanden. Den blårandiga linneblusen och de ljusa mollskinnbyxorerna, som hittills varit arbetsdräkt, utbyttes mot en arbetsdräkt af mörkblått mollskinn.

Följande år gjorde manskapet framställning om att få utbyta de enradiga rockarne mot dubbelradiga kavajer, hvilken framställning försöksvis för ett år beviljades. Af flera skäl, förnämligast det mindre värde totalintryck, som denna dräkt gaf, då manskapet icke använde löskragar, öfvergafs denna modell efter försöks-årets slut, och de enradiga rockarne med ståndkrage återinfördes. Förändring gjordes i så motto, att de åtsittande handlinningarna borttogos och ersattes med en sleif och knapp, så att karlen vid arbete kunde minska handlinningens vidd. Vidare borttogos de tidigare använda belägningsbanden på kragen.

Korpral med utmärkelsecken för 2 års oförvitlig tjänst.

Under 1909 hafva en del andra, mindre förändringar blifvit gjorda, och äro numera följande bestämmelser rörande uniformer utfärdade:

De olika uniformspersedlar, som utlemnas till brand-soldat, skola bäras enligt nedanstående bestämmelser:

vid arbete och i öfrigt till dagligt bruk:
 arbetsdräkt och mössa;
 vid öfningar och uttryckning till eldsvåda:
 arbetsdräkt, kask, skärp med tillbehör, lina och bila;
 vid vaktgöring:
 klädesuniform, kask, skärp med tillbehör, lina och bila;

under permission:
 klädesuniform och mössa.

Brandsoldat får begagna egna uniformspersedlar, såvida de äro öfverensstämmande med gällande modeller.

Endast under permission eller tjänstledighet må civil dräkt bäras.

Brandsoldat skall, då han är i uniform, vara noggrant klädd enligt gifna föreskrifter. Han får ej begifva sig utom stationen utan att vara ordentligt och snyggt klädd.

Dessa olika uniformspersedlar äro af typ, som nedanstående afbildningar och beskrifningar utvisa.

Brandsoldat med utmärkelsestecken för 5 års oförvitlig tjänst.

Vapenrock och byxor äro af mörkblått kommisskläde, vapenrocken enradig med silfverknappar, uppstående krage utan alla beläggningsband, sleif med tvenne knappar i ryggen, sleif med små knappar vid handlinningen. Rocken är försedd med 2 mindre bröstfickor. Byxor, vanliga långbyxor utan passepoil.

Mössa af mörkblått kläde med smal gul passepoil under kullen, blå vapenknapp framtill, små silfverknappar vid sidorna, mörkblå snodd samt böjd skärm af svartlackeradt läder.

Arbetsdräkten utgöres af blus och långbyxor af blått mollskinn.

Som tillåten modell, hvilken manskapet på egen bekostnad må anskaffa, användes dubbelradig kavaj med nedliggande krage; äfven denna dräkt af mörkblått kläde utan alla beläggningsband.

Som gradbeteckning för korporalerna användes en rundt armlinningar och kragens öfverkant gående galon

af silfver. På arbetsdräkten äro dessa gradbeteckningar anbragta endast på ärmarna och äro af redgran.

Som utmärkelsestecken användas å venstra öfverärmerna anbragta vinklar med spetsen nedåt af silfvergalon, och utdelas dessa efter oförvitlig tjänstgöring:

1	vinkel efter 2 års tjänst
2	" " 5 " "
3	" " 9 " "

Utmärkelsestecknen anbringas endast på vapenrockar och rockar af tillåten modell. Deras utdelande sammanfaller med upplyftning till högre lönegrad.

Mot slutet af 1909 begärde manskapet hos Brandstyrelsen att erhålla kappor af kläde, och blef denna framställning beviljad. Kapporna äro af dubbelradigt snitt med nedliggande krage, af blått kläde och försedda med sleif i ryggen med två bredvid hvarandra sittande knappar.

Slitningstiden för uniformerna äro fastsatta enligt följande:

för klädesdräkt 2 år, hvaraf 2:dra året som 2 mundering;
 för arbetsdräkt 1 år;
 för kappa 5 år.

Dessutom har för underofficerare och manskap under början af 1910 anskaffats hvita linnerockar af samma modell, som användes vid Göteborgs stads Brandkår, levererade af Göteborgs Markis- och Pressenningsfabrik.

Hvad slutligen priserna på de olika persedlarne beträffa, så framgå de af nedanstående:

Vapenrock och byxor af kläde pr. uniform	Kr. 45:—
Arbetsdräkt, blus och byxor	" " " 10:—
Mössa	" " " 3: 25
Kappa	" " " 50:—
Linnerock	" " " 12:—

I manskapets beklädnadsstat ingå dessutom stöflar. Årliga kostnaden för brandsoldats beklädnad har hittills varit beräknad till Kr. 100:—, men har för 1910 föreslagits något högre.

Hvad utrustningen för öfrigt angår, så äro kaskarne af läder med förnicklade beslag (Stockholms-modell); skärp med ring, karbinhake och ögelskruf likaledes af Stockholms-modell, bila med bilväska likaledes af Stockholms-modell. Sedan 1907 användas linor upprullade på läderrullar. Linorna äro försedda med kausor och karbinhake. De äro levererade af Billmans Fabriks- och Handels Aktiebolag, Stockholm. En mindre del af rullarne äro tillverkade på brandkårens egen verkstad.

Dessa senare utrustningspersedlar nyanskaffas endast i mån af behof; någon slitningstid för desamma har ej ansetts behöflig fastställas.

G. B.

Redskapsvagn för brandkärer.

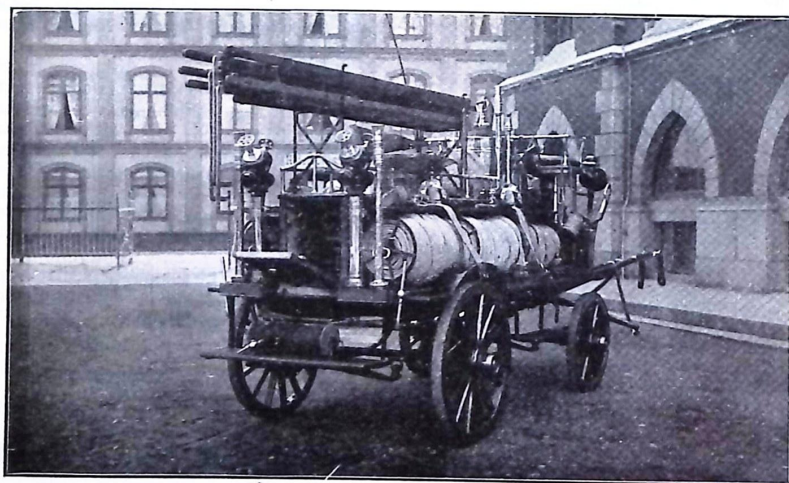
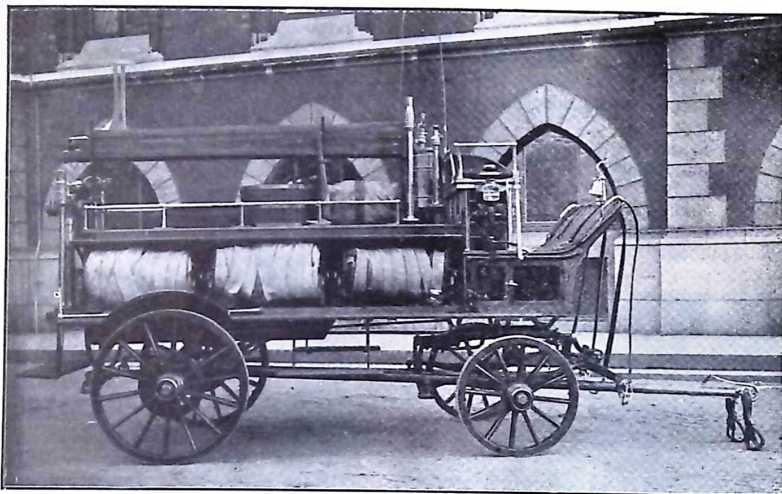
Till Helsingborgs Stads Brandkår har af Norrköpings Brandkårs verkstäder levererats en redskapsvagn af något olika typ än den, man eljest brukar se vid våra brandkärer, hvarför en kort beskrifning af denna vagn torde kunna intressera.

Vagnen, som förtärdigats efter ritning af Brandchefen i Norrköping, R. Mossberg, är af följande dimen-

sioner: bredd 1,61 meter; längd 3,92 meter, längd med isatt vagnsstång 7,22 meter: afståndet mellan hjulaxlarna 2,7 meter; afståndet mellan hjulen (bredd i gången) 1,41 meter; underkantens af korgen höjd från marken 0,83 meter; högst belägna punkts af vagnen höjd från marken 2,25 meter; vikt med 11 mans besättning 2.425 kg.

Vagnens yttre är synnerligen tilltalande beroende förnämligast därpå, att träverket fått behålla sin natur-

Å kuskbocken finnes plats för tre personer, kusken i midten. Midt på fotspjernnet, hvars undre sida är klädd med mahogny, finnes anbragt en ringklocka. Vid kuskbockens högra sida är bromsstängens till närbromsarne, verkande på båda bakhjulens naf, anbragt. Bromsarne verka synnerligen kraftigt. På ömse sidor om kuskbocken äro anbragta vagnslykter för stearinljus försedda med reflektorer af nysilfver. Framsidan af hvarje lykta är försedd med rött glas omgifvet af

färg och endast blifvit fernissadt.

På grund af vagnens bredd i gången torde vältning icke vara att befara.

Vagnen är försedd med patentaxlar levererade af F. O. Lindströms Vagnsaxelfabrik, Strängnäs. Den går ganska lätt i förhållande till den rätt afsevärda tyngden.

hvit ring, sidorna äro försedda med tjockt hvitt glas.

Under kuskbocken finnes låda med dörrar, hvars speglar äro af mahogny. Lådan kan öppnas från båda sidor af vagnen och förvaras i densamma: 2 st. handlykter för fotogen och rofolja; 1 låda till förvaring af brandskäpsglas, brandskäpsnycklar, 1 mejsel samt 1 hopskjutbar handmikrofon; 1 låda till förvaring af

slangbindor och slangbyglar jemte annan provisorisk slangreparatur; 1 såg, 3 par strålförarevagnar, 1 mindre förbinderilåda.

I särskildt fack af lådans venstra del förvaras de elektriska handlamporna 4 stycken.

Ovanpå denna låda och under kuskbocken ligga i särskilda stativ: 1 st. dubbelt brandpostshufvod och 1 brandpostnyckel.

Midtelpartiet af vagnen upptages af ett rum, försedt med dörr bak till, och inrymmande 6 st. skarstegar hvardera om 2,5 meters längd. Under detta rum finnes en till ungefär halva vagnens längd gående låda inrymmande: 2 st. yxor af olika typer; 1 st. kofot af stål; 2 st. spadar samt 6 st. vaxfacklor.

Bakom denna låda finnes ett fotsteg gående öfver vagnens bredd, och är på detta monteradt ett stativ med kökskransledning 30 meter lång med kopplingsanordning och mekaniskt strålrör. Under detta fotsteg är numera anbragt en låda innehållande 1 tång med isole-radt handtag, 1 gummimatta samt 1 par gummihandskar.

Ovanpå midttrummet för skarstegarna och omedelbart bakom kuskbocken äro anbragta svarivade tappar för 4 strålrör samt stativ för en assuransspruta.

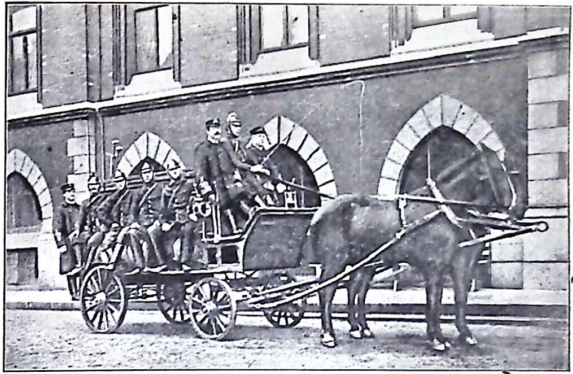
Bakom dessa finnes en med räck af polerad messing omgifven plats för: 1 språngsegl, 1 korg för lifbergningslina och lifbergningsapparater samt låda med rök-mask. Ovanpå rummet äro anbragta 2 st. stativ af svartlackeradt jern uppbärande 3 st. utdragskastegar. Vid de främre af dessa stativ äro uppställda 2 st. större yxor.

På ömse sidor om midtrummet och under sittbräden äro anbragta tillsammans 6 st. slangrullar i stativ af svartlackeradt jern. Hvarje slangrulle rymmer ungefär 100 meter 65 mm. slang. Bakom dessa rullar och på korgen äro anbragta genomgående svarivade tappar för 2 st. dubbla brandpostshufvod med nedskruvingsventiler samt 2 st. strålrör med mekaniska munstycken. Utanföör dessa senare och längs fotstegens sida innanför stänkskärmarne ligger 1 brandpostnyckel på hvarje sida af vagnen.

På vagnen medföras dessutom upphängda på det ofvanpå midtrummet anbragta messingsracket 6 st. slanghållare. På kuskbocken ligga 2 hästfiltar.

På vagnen har uppmonterats tvenne kraftiga automobil-signal-horn, som drivas med luftpump, fastgjord vid främsta sittplatsen på vagnens venstra sida.

Fotspjernet är försedt med kokosmatta, samtliga fotsteg äro klädda med linoleum.

Vagnen är försedd med både sidofjädrar och tvärfjädrar.

Af ofvanstående uppgifter angående utrustning framgår, att på vagnen medföres materiel till bekämpande af äfven ganska stora eldsvådor.

Hvad vagnens inredning beträffar, så torde den öfverträffa flere andra typer på dylika fordon förnämligast därigenom, att nästan all materiel ligger synlig och är lätt åtkomlig, hvarigenom långa instruktioner eller vidlyftiga packningsplaner för fordonets användande eller utrustning äro öfverflödiga. Man har anmärkt, att slangrullarnes läge omöjliggjorde utläggning af slang under körning. Denna förmenta olägenhet uppväges af, att slangrullarne gjorts mindre, än hvad annars på dylika fordon plägar vara fallet. Härigenom blifva rullarne mera lätthanterliga för manskapet, och utläggningen af slang behöfver ej draga längre tid, än om densamma skulle skett under körning. En obestriddlig fördel hos vagnen ligger däri, att manskapet har stöd för fötterna och icke sitter med benen hängande utanför fordonet. Fordonets vikt är ju ganska afsevärd, men till gengäld är ju detsamma synnerligen väl utrustadt och rikligt försedt med materiel.

Som reservdelar till vagnen medföljde vid leverans 1 fram- och 1 bakhjul samt 2 st. slangrullar.

Hvad slutligen själva arbetets utförande och de därvid använda materialerna beträffar, så länder det leverantören, Norrköpings Stads Brandkår, till den största heder.

G. B.

Önskemål på mekaniska brandkårsstegar.

Vid brandchefssammanträdet i Kalmar 1908 stod denna fråga på dagordningen, och blef föremål för en ganska ingående utredning. Vi anföra här huvudinlägget i denna fråga, som gjordes af Brandchefen i Sundsvall, Kapten G. Heggren.

Då jag själf sedan flera år tillbaka konstruerat åtskilliga dylika, och då sådana tillverkas i vår egen brandstation, kunde det synas partiskt af mig att yttra mig i denna fråga, men, då nämnda tillverkning skett och sker utan någon slags personlig vinst eller fördel för mig själf, må det tillåtas mig att uttala några af de synpunkter, från hvilka jag alltid utgått.

1). Första och förnämsta ändamålet med en brandkårsstega är lifräddning, hvarför jag fordrar, att den skall medfölja första utryckning, särskildt nattetid.

2). Därför bör stegen hafva en storlek, som är lämpad efter de högst upp belägna boningsrummen inom samhället, på samma gång

3). dess tyngd ej bör vara större, än att den af tillgängligt manskap kan handhafvas, sedan den af disponibla hästar framförts, och

4). dess bärighet och stadga medgifva nedforslande af människor.

5). Då ofta husen hafva endast 1 trappa, och denna kan vara stängd af eld eller rök, hvarjemte den möjligen användes för annan slangledning, så bör stegens höjd motsvara taklistens öfre kant a de högsta

husen (detta motsvarar i regel de högst belägna böningsrummen) för att nå upp med slang.

6). Utgående från det i landsortsstäderna vanliga förhållandet finner jag, att, om stegen skall åtfölja första utryckning, densamma måste kunna dragas af 1 häst. (Äro städerna större, husen större, så finnes också tillgång på flera hästar till första utryckning).

7). Tyngden bör därför ej gärna öfverstiga omkring 800 kilogram.

8). En stege af denna tyngd kan utan anbringande af *gjutna motvakter* eller *vidlyftiga mekaniska anordningar* göras sådan, att 4 man kunna i alla delar handhafva densamma. 4 man måste anses vara det minsta antal, som under alla omständigheter erfordras för hvad som skall utträttas vid en stege, *vara sig* den skall anbringas mot ett fönster för omedelbart bestigande af den, som skall räddas, eller räddningsredskap skola anbringas, eller brandpost angöras och slang uppföras på tak eller i våningar, eller om stegen skall användas fristående, då afhällslinor alltid böra användas. 4 man kunna äfven flytta en stege af denna tyngd från en plats till en annan.

Det synes mig således, att en stege ej besitter de rätt afvägda egenskaperna, om densamma är så tung, att flere än 1 häst erfordras för dess framförslände, eller detta i någon mån fördröjes, men efter framkomsten är utrustad med anordningar sådana, att den kan resas och hifvas af 1 å 2 man för att åter fordra kanske 6 å 8 för att på platsen kunna rubbas eller anbringas efter behof.

Om framförsländet fördröjes några sekunder, så är bra litet vunnet med, att resningen går lika många sekunder fortare, då därpå följande betjänande äfven är försvåradt.

Jag inrinnar om, att stegar finnas, som kunna resas och hifvas på rätt få sekunder, men intet kan ändå utträttas, förrän 2 hästar med svänglar och stång blifvit aflägsnade efter rätt lång tidsförlust.

Jag fordrar därför, att i och med resningen skall stegen vara fri från alla hinder för användning.

I fråga om exercisläthet äro t. ex. balansstegarne med sin stora baktyngd särdeles utmärkta, men, då tyngden med förställare är så stor, att 2 hästar med möda draga fram stegen, är fråga vunnet, *detta isynnerhet, om man ej har 2 hästar* att köra fram stegen med, hvilket verkliga på vissa ställen är fallet.

Vid uppställandet af fordringar på stege bör man sålunda taga i öfvervägande den tid, som åtgår från det ögonblick, då larm slås, till dess stegen står upprest mot den punkt, där den erfordras, icke huru kort tid åtgår, för att på exercisplatsen på stället göra en resning med hifning.

9). *Sidolutningsanordning* skall ovillkorligen finnas, när sällan inträffar, att marken är absolut vägrät.

10). *Terrängreglering*, verkande i och med stegens uppresande, är nödvändig på grund af markens i allmänhet ojämna beskaffenhet.

11). Äfven terrängreglering och inriktande i sidled skall inräknas i den tid, som åtgår för stegens anbringande.

12). Stegens frigörande från föreställare och häst (ar), dess resande och hifvande bör kunna utföras på 30 å 40 sekunder.

Flyttandet från platsen för resningen till husväggen skall kunna göras af samma personal, som utfört resningen samt ske lätt och utan risk.

13). Fristående stege bör hafva stor bas. Den bör hafva sin bästa stöttning i riktning framåt och åt si-

dorna, men äfven vara säker mot fall bakåt t. ex. vid oförsiktigt handhafvande af slang.

14). Särskildt vid fristående stege bör terrängregleringen vara fastläst och ej kunna gära.

15). Från fristående stege bör kunna sprutas i höjd med största husens tak. Stegen bör därvid bära förutom strålförare och slang 1 å 2 man.

16). Stege mot vägg bör i allmänhet erfordrerlig tyngd.

17). Stege mot vägg bör hafva säkerhet mot s. k. genombrytning.

18). Fullt hifvad stege skall medgifva så stor lutning, att densamma stående utanför den bredaste trottoar kan fallas mot huset. Vid lägre hifning fordras därför större lutningsförmåga.

Fristående stege skall kunna ställas nära rätt upp.

19). Stegen bör i möjligaste mån kunna framföras till olika platser.

20). Stege bör utan användande af klotsar för hjulen eller dyl. kunna stå utan att glida.

21). Handgreppens antal vid handhafvandet böra vara minsta möjliga, och böra de vara lättlärdade. Ju färre utväxlingar, kugghjul, sprintar och dylikt ju bättre.

22). På stege bör kunna medföras på därtill bestämda platser: räddningslina, brandposthufvud med nyckel, yxa, slanghållare, slang åtminstone till en längd, som motsvarar afstånd från brandpost i närmaste läge, utefter stegen och upp på taket. Stegen skall således vara ett för lifräddning och eldsläckning utrustadt fordon för sig.

23). Bakhjulen böra vara försedda med broms, helst vid nafvet.

24). På stegen böra några man kunna åka vid utryckningen.

25). Härtill komma en del fordringar på lutningsvisare, höjdskala, signalklockor, automatiska spärrhakar, frosthfrihet m. m.

26). På större, d. v. s. *tyngre* stegar kunna gifvetvis större fordringar ställas, men jag tror, att de tunga stegarne måste anses vara ett redskap för *andra* utryckningen, d. v. s. ett sådant, som på särskild order utföres vid behof. Här anser jag ej vara platsen att ingå på fordringarna å ett sådant redskap.

27). Kostnadsfrågan är ej heller utan betydelse, särskildt i landsortsstäderna. En del städer bekosta så dyrbara stegar, att därför kunnat fås *två* billigare, något, som kanske varit att föredraga. *Fel* inträffa och missöden af allehanda slag med de dyrbaraste redskap, hvarför jag vill påstå det vara bättre att hafva två enklare stegar.

28). Två stegar hafva vidare fördelen, att den ena är reserv för den andra samt tjänar till exercis, något, som är en stor fördel. Jag har sett stegar som kort tid förstöras genom daglig exercis. Dessutom riskerar man alltid alarmering under pågående exercis, hvarvid stegens medtagande kan blifva fördröjd.

29). På mindre stegar (omkr. 15 meter) må ställas fordran, att de kunna betjänas af t. ex. 3 man och i öfrigt större läthet och enkelhet.

30). Stege bör äfven vintertid kunna framföras och skötas utan för stora svårigheter. Snödrifvor längs trottoarkanterna få ej vara hinder.

Prenumerera på "TIDSKRIFT FÖR BRANDVÄSENDET"

Brandposter å husgårdarne.

Uti N:o 7 af Svensk Brandkärs-Tidning återgifves ett föredrag om "Fördelen af vanliga brandposters inläggande å husgårdarne", framfördt af öfverbrandmästaren i Göteborg, Klaus L. Carlsson, vid Svenska Brandmannaförbundets årsmöte i Norrköping.

Enär de, som kritiskt läsa ifrågovärande uppsats, helt säkert få den uppfattningen, att det i föredraget angifna sättet vore idealet för brandposters anordnande, så vill jag i frågan göra några små inlägg, som kanske, hoppas jag, måtte taga dem ur deras villfarelse.

I allmänhet, innan nya anordningar inom olika verksamhetsområden vidtagas, bör man först tänka på, huruvida den tilltänkta anordningen eller förändringen är praktisk, eller om man i ett eller annat afseende kan vänta sig någon fördel däraf, för att, om det så visar sig, sedermera bestämma sig för dess genomförande.

Anordningen, att å husgårdarne inlägga brandposter, är enligt mitt förmenande hvarken praktisk eller ens lämnar knappt en enda fördel för eldsläckningsväsendet. Om man till äfventyrs skulle utgå från, att det i och för sig själfv vore praktiskt och fördelaktigt, så måste det naturligtvis först och främst anordnas brandposter i hvarje gård, men detta skulle åsamka samhället så stora kostnader, att det blefve omöjligt att genomföra. Föredragshållaren tycks angående kostnaden hafva helt motsatt åsikt. Att inlägga brandposter i en del gårdar och utesluta andra är icke någon mening i, ty icke kunna slangledningningar utan mycket stora besvärligheter dragas från en gård till en annan.

Vid tanken på, huruvida anordningen är praktisk för eldsläckning eller icke, bör man utgå från det antagandet, att det är en stor eldsvåda man har för sig, hvilken man vill försöka släcka, utan att det blifver allt för stora förluster, ty vid en mindre eldsvåda behöfver icke anordningen med brandposter å gården vålla fullt så stora besvärligheter som vid en större, och kan det sålunda icke heller betyda så mycket, om brandpost ligger i gatan eller å gården. Det är först vid stora eldsvådor, som brandposternas å gardar olägenheter mera tydligt framträda.

I uppsatsen framhålles, att det skulle vara lättare att finna och klagöra brandposter, om dessa anläggas å gårdarne. Men med kändedom om, huru små gårdarne särskildt i de trängre bebyggda stadsdelarne äro, huru de belamras med snart sagt allt möjligt, såsom kärror, vagnar, lådor, tomat m. m., så att det mången gång är omöjligt att under vanliga förhållanden komma fram, än mindre i hast få brandposten klar till användning, samt hurusom under vintern snön ofta ligger mycket djupare därstädes än å trottoiren, så inses genast, att brandposterna äro lättare åtkomliga på gatan, än hvad de skulle vara, om de voro inlagda på gårdarne, och det fastän de i allmänhet äro anordnade på ett opraktiskt sätt. Idealet för brandposters anordnande skulle vara, att de, såsom de ock äro å vissa platser i utlandet, på en viss höjd från gatan inläggas i husväggarne eller ock i form af en stolpe äro upphöjda öfver marken. Äfven om förordning, att gårdar ej fingo användas såsom uppslagsplats af hvad slag det än må vara, af myndigheterna utgås, och att vid snöfall brandposterna alltid skulle hållas tillgängliga af husvärdarne, skulle detta icke tjäna till något, enär förordningen aldrig skulle komma att efterlevas. I en

större stad skulle det behöfva anställas flere personer, som ej hade något annat till uppgitt än att gå omkring och se efter, att gårdarne voro fria från saker; för öfrigt skulle de jemnt och ständigt komma i delo med hyresvärdarne, hvilket ju icke kan vara trefligt.

Vidare säges i artikeln, att det för ledaren af en eldsvåda skulle vara lättare att dirigera släckningsarbetet, om brandposter inläggas i gårdarne och att, enär garden sålunda skulle kunna tagas till operationsbas, brandplatsen skulle blifva mera öfverskålig. Ej heller detta kan jag vara med om, ty huru kan väl en eldsvåda blifva öfverskådlig från en liten af allehanda saker belamrad gård, som kanske dessutom vid en stor eldsvåda oftast är aldeles rökuppfyllt. Gården är enligt min åsikt ej den plats en ledare bör välja, och för öfrigt skall han icke binda sig vid någon bestämd plats. Gör han det, uppnår han nog icke något lyckligt resultat af släckningen.

Vid själfva utläggandet af slangar från brandpost i gatan är det visserligen sant, att man mangen gång hindras i sitt arbete af en nyfiken folkmassa, men får folket se, att brandmanskapet kommer springande med slangrullar, så viker det nog undan, hvarom icke kan man vid en eldsvåda använda sig af snart sagt hvad slags medel som helst, för att få det ur vägen, utan att det sedan behöfver blifva några allvarligare efterräkningar — plats för askådarne finnes ock å närgränsande gator. — Däremot kan det oita blifva kinkigt nog att komma in på en gård för att taga reda på brandpost, då halit vänsinniga människor i massa springa om hvarandra, bärande ut diverse möbler och ställa dem icke blott på garden utan ock i porten. Dem är det litet svarare att få undan, ty hvar skola de väl taga vägen annat än ut genom samma port, där brandmanskapet skall in, och det kommer helt säkert att förorsaka mycket större dröjsmal än de hinder, som uppstå vid utläggandet af ledningar från gatubrandposter.

Mången gång har jag varit med om, att mekanisk stege vid eldsvådor behöft resas å garden, hvilket oftast varit förenadt med stora svarigheter. Skola nu äfven ständör och ledningar komma till och hindra resandet, blifver en sådan manöver omöjlig att ens tänka på, än mindre att utföra.

Om natten skola portarne till gårdarne vara låsta (stängda). Hvad skall då göras? Att vänta med att lägga ut ledningar, till dess man på ett eller annat sätt fått upp porten, är nog ej att tillråda.

Oftast är garden vid en stof eldsvåda uppfyllt af så mycken rök, att det mången gång nästan är omöjligt att tränga dit in, än mindre klagöra brandposten och påskrufta slangar. På gatan behöfver man aldrig af rök vara förhindrad att verkställa nämnda arbete.

Fullt öfvertygad är jag, att, i händelse brandposter funnos inne på gårdarne till husen, dessa nästan aldrig skulle komma till användning vid eldsvådor utom möjligen vid eftersläkning, ty ett befall skulle aldrig våga taga den stora risken på sig att kommendera utläggning af slangledningningar från brandpost å garden, då han därstädes kan vara rädd att möta snart sagt oöfverstigliga hinder. Nej! då tager han nog det säkra för det osäkra och angifver de brandposter, som finnas i gatan, äfven om dessa äro belägna litet längre från eldhärden.

För att förhindra gatans eventuella aistängande för körtrafik kan det vid eftersläkning vara fördelaktigt att hafva brandposter på gårdarne, men den fördel, som därmed vinnes, är gent emot de stora nackdelarne, som uppstå, så ringa, att det icke närmelsevis är värdt de

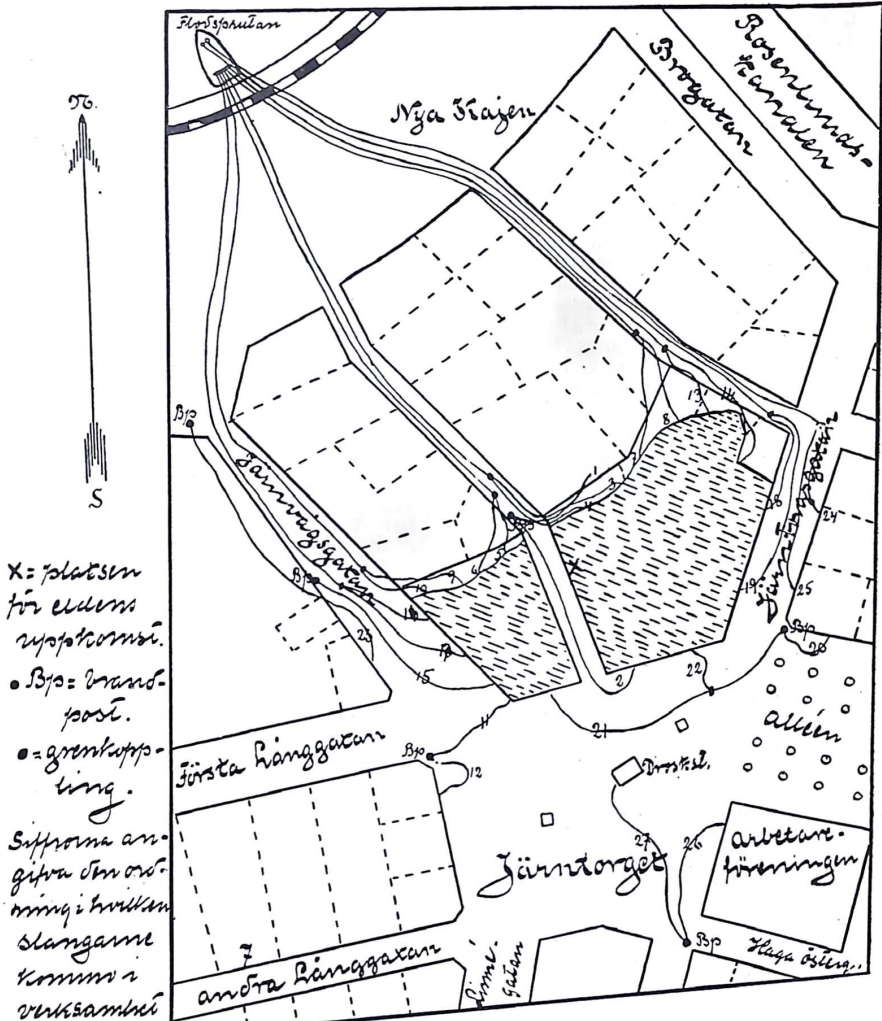
ekonomiska uppoffringar, som anordningen gifvetvis medför. Åh nej! Vore anläggandet af brandposter å husgårdarne praktiskt, hade nog denna tanke för länge sedan realiserats.

Nya Kajen. Området, som skäres af tvänne smala gator, den ena gående från Järntorget ned till kajen, den andra från Järntorgsgatan till samma plats och som omfattar c:a 30,000 kvm., var å den brunna delen, liksom det fortfarande är å den del, som är orörd af elden, bebyggt af alldeles intill hvarandra liggande och utan brandmurar försedda brädiskjul och andra enklare träbyggnader, inrymmande en mängd olika särdeles brännbara ämnen såsom oljor, carbid, en stor myckenhet ved och kol, fanér, säckväf, lump m. m., dessutom en hel del butiker — möbel-, kortvaru-, cigarrbutiker m. fl. —, så att området kan från eldfare-synpunkt anses för ett af de farligaste i staden. I enlighet med förut utfärdade order uttryckte från hufvudstationen på brandskåpsignalen en personvagn, en material-

Anmärkningsvärda eldsvådor.

Eldsvådan i Göteborg d. 9 juli 1910.

Den 9 Juli kl. 9,53 f. m. alarmerades brandkåren genom signal från brandskåp för eldsvåda uti det s. k. järnvägsområdet, beläget vid Järntorget's norra sida och

Skala 1:2000

Gruppering af slangledningarna omkr. kl. 12 md.

begränsadt i SO. och NO. af Järntorgsgatan och Brogatan, i vester (SV.) af Järnvägsgatan och i norr af

vagn och en mekanisk stège, men då anmälan om eldsvådan dessutom gjordes muntligen af en poliskon-

stapel, just då fordonen körde ut genom spruthusporten, och vetskap sålunda erhöles, att det var järnvägsområdet, som brann, gafs genast order om, att flodsprutan skulle göras fullt klar till användning, i händelse elden var så våldsamt, att den behöfde komma i bruk. Denna åtgärd visade sig ock genast vid framkomsten — 1 $\frac{3}{4}$ min efter larmets ankomst till stationen — vara berättigad, ty redan då brandkårens anlämning till platsen, rasade elden med oerhörd våldsamt; de gamla af den långvariga torkan upphettade träkåkarne med sitt innehåll brunno som fnöske. Dessutom rådde stark NO. vind, hvilken längre fram på f. m. blef nästan orkanlik och flera gånger svängde om till västlig.

Från brandpost utlades genast 2 och från flodsprutan 4 slangledning, hvilka senare vid eldstället utgrenades förmedelst grenkopplingar till 8, hvarefter ledningar, så fort ske kunde, drogos så väl från brandposter som från flodsprutan, så att, innan man kunde anse elden vara inringad, voro 11 ledningar från brandpost och 16 ledningar från flodsprutan utlagda.

Under tiden hade brandkårsafdelningarna från Majorna och Stadshuset tillkallats för att biträda vid släckningen samt alla extra brandkarlarne inkallats, af hvilka en del jämte afdelningen från brandstationen i Olskroken utgjorde reserven å huvudstationen.

Då elden var som våldsammast, utvecklade den en sådan oerhörd hetta, att fönsterrutor sprungit sönder i husen rundt om t. o. m. å de hus, som ligga tvärs öfver Järntorget, och taken å hörnhuset vid Första Långgatan och Järntorget, å arbetsföreningens hus samt å husen på andra sidan Järntorgsgatan antändes. Eldbränder — särdeles häftigt från fanéruppet — flögo i luften och lyckades äfven antända huset N:o 7 vid Andra Långgatan. Linnégatan var snart sagdt i hela sin längd insvept i ett enda rökmoln. Till de hotade husen måste ledningar dragas upp genom traporna för att afvärja faran.

Omkring 12,30 e. m. kunde elden anses begränsad, ehuru den fortfarande rasade med stor våldsamhet; det brinnande området var på alla sidor inneslutet mellan kraftiga vattenstrålar.

Den till eldstället från början ankommande brandkårsstyrkan utgjordes af förutom befäl 21 man; sedan förstärkning efter hand tillkallats, uppgick styrkan till 65 man.

Först efter 10 timmar hade eldens våldsamhet aftagit så mycket, att flodsprutan kunde indragas, och släckningsarbetet öfverlätas till en brandmästare och 8 man, hvilka till en början hade 6 ledningar från brandpost i gång.

Efter c:a 3 dygn kunde elden anses fullt släckt.

Elden hade uppkommit genom explosion, förorsakad af värdslöshet vid påfyllning af olja, i det att den person, som verkstälde påfyllningen, lyste med en tändsticka i fatets sprund. Oljan var ett nytt sorts surrogat för linolja, benämndt "Standard emalj", som nyss förts i marknaden härstädes, och hvars stora elfarlighet var obekant. Företagna undersökningar efter eldsvådan visa, att oljan redan vid 13° C. afgifver antändbar ånga.

Det brunna området omfattar en areal af c:a 7,000 kvadratmeter.

Brandskadeersättningen torde uppgå till 350 å 400,000 kronor.

G. E.—dt.

Köpenhamn.

Söndagen den 10 Juli kl. 9,45 e. m. inträffade en gasexplosion i ett smörgåskök, som ligger i ett af tornen af Tivolis konsertsal. Explosionen var ganska våldsam, alla fönsterrutor sprungit sönder, och kalkputsen från väggar och tak störtade ned. Dess bättre skadades inga människor.

Explosionen åstadkom panik bland den utanför lokalen på terrassen varande publiken, som störtade från platsen.

Brandkåren alarmerades och, då Tivoli hör till de etablissement, till hvilka vid larm göres "stor uttryckning", så samlades på kort tid flera stationer med sina fordon på brandplatsen under befäl af brandchefen och 2 officerare.

Elden hade under tiden hunnit sprida sig helt upp till tornets kupol och ätit sig in mellan träbeklädnad och försälkningsbräder, där den ju var ganska svarät-komlig. Efter c:a 1 timmes arbete kunde elden emellertid anses begränsad.

Branden väckte naturligtvis ett stort uppseende bland etablissementets många söndagsgäster. Panik höll på att utbryta i konsertsalen, men som kapellmästaren fortsatte att dirigera sin orkester, som om ingenting hänt, lugnade allmänheten sig snart och stannade kvar i salongen, trots den temligen generande röken.

Brandskadan blef ganska afsevärd.

Tisdagen den 19 Juli uppstod kl. 3,30 f. m. brand ombord på tyska petroleumångaren "Standard", som låg förtöjd vid Reishale-ön vid Köpenhamn för att lossa sin last.

Ångaren hade på resan mellan Filadelfia och Köpenhamn kolliderat med en stor passagerareångare "Baltic" och därvid fått hela stäven krossad och för- rummet vattenfylldt.

Just som man började med lossningen af lasten, inträffade branden. Angående orsaken trodde man först, att den föregående kollisionen varit den primära anledningen, men senare undersökningar haiva visat, att så icke var förhållandet, utan att grunden är att söka i en läcka på huvudröret, som från en af tankarne för ut till babords sida å fartyget, hvarest röret fran petroleumstankar i land skruivas till.

Hålet var c:a 1 kv. tum stort, uppkommit af tidens tand, ty om yttre ävran kunde ej vara tal. Då man börjat pumpa petroleum upp till tanken i land, har det bristfälliga stället på röret brustit. Oljan har flutit ut, och, utan att man märkt det, trängt ända fram till maskinrummet och där blifvit antänd genom beröring med elden under fartygets ångpannor.

En stark explosion inträffade, och i nästa nu stod hela fartyget i brand. Den 30 man starka besättningen samt kaptenen och dennes familj måste ögonblickligen lemna fartyget utan att hinna kläda sig.

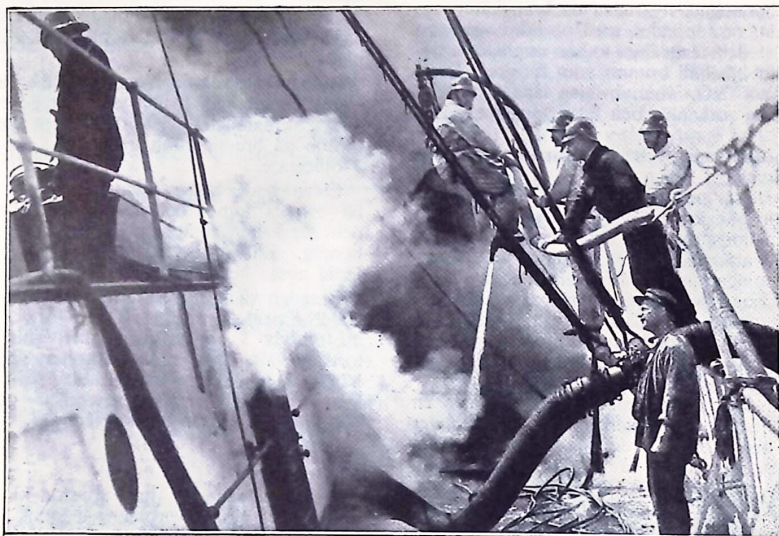
Brandkåren blef omedelbart alarmerad.

Då Reishale-ön är en af de platser, dit alltid vid larm "stor uttryckning" göres, så mötte på kort tid släckningståg från huvudstationen, Christianshavns, Österbro och Fælledvejens stationer, medförande bland annat 4 ångsprutor. Äfven alarmerades sjö-ångsprutorna, och kommo 5 af dem tillstädes. Befälet på brandstället fördes af brandchefen Lissberg, biträdd af brandinspektörerna Friis och Bentzon, samt reservbrandinspektörerna Wissing och Nielsen. Af brandmanskap och underbefäl hade c:a 70 man uttryckt. Dessutom hamnväsendets personal på sjöångsprutorna.

Därtill kommo 1 officer och 60 man artillerister samt 1 officer och 20 man från flottans station.

Fartyget var lastat med 4,000 tons petroleum, fördelat i 7 tankar. Vid brandkårens ankomst brann det våldsamt ombord, stora flammor sköto upp ur lastrummen, och väldiga rökmassor inhöljde fartyget.

Brandkåren arbetade under synnerligen besvärliga och farliga förhållanden. Fartyget var flerstädes så upphettadt, att metalldelarne glödde, och målningen rann bort. Ett stort spörsmaal var ju, om det skulle lyckas brandkåren att förhindra elden att angripa de stora tankarna, då ju en explosion af oberäkneliga

Så småningom fördes slangledningar ombord, så att, då släckningsarbetet var i full gång, användes 12 strålrör från 4 ångsprutor och 13 strålrör från 5 sjöångsprutor.

följder skulle inträffa. Elden hade upprepade gånger fatt i kolbunkarne, som lågo på längs i fartyget mellan skeppssidan och tankarne. Trots ofta inträffande mindre explosioner upp genom skorstenar, skylight

och andra öppningar lyckades det dock att hålla elden såväl i kolen som i den utflytande oljan så länge nere, att alla fartygets rum under däck blefvo fyllda med vatten. Fartyget stod då för länge sedan på hamnens botten och med stark slagsida mot land. Midskepps låg det knappt 1 meter öfver vattenytan.

Först kl. c:a 2 e. m. kunde elden anses dämpad, och brandkårens olika afdelningar köra hem eiter det ansträngande arbetet. Dock kvarlämnades en ångspruta med erforderligt manskap för vakthållning under återstoden af dagen och följande natt.

Två af besättningen blefvo skadade, då de vid eldens utbrott skulle skynda sig i land. De fördes i ambulansvagnar till lasarettet, men deras skador voro dock icke af allvarigare beskaffenhet.

Det lyckades brandkåren att under dagens lopp rädda kaptenens samt det mesta af besättningens ägodelar.

Brandskadan är ännu icke reglerad, men den är ganska betydande. "Standard" är hemmahörande i Hamburg och är 22 år gammal.

Knappt hade brandkåren bekämpat den allvarliga eldsvådan ombord på "Standard", förr än larmklockorna på nytt ljödo. Denna gång gällde det Victoria-kvarnen, en gammal byggnad belägen på hörnet af Sofvegade och Overgaden oven Vandet på Christianshavn.

Den 20 Juli kl. c:a 3,30 f. m. upptäckte förbipasserande, att det brann inne i kvarnen, och alarmerade brandkåren, som kort därefter mötte med stor utryckning, medförande bland annat 3 ångsprutor, hvarjemte 2 sjöångsprutor alarmerades. Förutom brandmanskapet deltog 1 officer samt en afdelning marinsoldater från flottans station i släckningsarbetet. Hufvudstationen och Christianhavns station voro de första, som anlände till eldstället, och inom kort voro äfven andra stationer där.

Alla de medförda mekaniska stegarne togos i bruk, och uppför dessa fördes slangledningarna. Snart voro 14 ledningar i gång, men de gjorde föga effekt, kvarnen var räddningslöst förlorad.

Brandkårens arbete koncentrerades nu på att rädda hörnbyggnaden af komplexet, en stor hyreskasern, men vid 5-tiden på morgonen måste äfven detta uppgifvas. Samtidigt kastade sig elden öfver på en nyuppförd byggnad inne på kvarnens gård. Här lyckades man dock att få bugt med elden, sedan den dock förstört vindsvåningen och öfversta våningen. Beboarne i såväl hörnhuset som i huset på kvarnens gård måste utrymma sina lägenheter, utan att knappt hinna medtaga det mest nödvändiga i klädvåg.

Kl. 8 f. m. var elden begränsad, och eftersläckningsarbetet tog sin början.

Förstörelsen var stor. Hela kvarnen var en rykande ruinhög, och genom branden i de båda angränsande husen hade omkring 50 familjer blifvit husvilla.

Under branden blefvo 3 brandsoldater skadade, i det att en mur rasade. I ambulansvagnar fördes de till sjukhuset. Deras skador voro dock icke af svårare beskaffenhet, än att de, efter att haiva blifvit förbundna, kunde transporteras till sina hem.

Det var den tredje branden, som på kort tid inträffat inom denna kvarn. För ungefär 3 månader sedan slog åskan ned, utan att dock åstadkomma större skada. Söndagen den 19 Juni kl. 2 f. m. brann nästan hela taket af.

Kvarnen var försäkrad för 86,900 kr. och inventarier och lager för resp. 60,000 och 30,000 kr.

Undersökningarna hafva intet positivt resultat lemnat angående orsaken till eldens uppkomst.

Hamburg.

I årsredogörelsen för Hamburgs brandväsende, som nyligen utkommit, förekommer den fackmässiga beskrifningen af den stora brand, som den 7 December förra året inträffade på gasverket i Hamburg. Ehuru väl sålunda lång tid förlutit, sedan denna brand inträffade, torde dock Branddirektör Westphalens berättelse om förloppet kunna paräkna intresse, och detta så mycket mer, som någon fackmässig redogörelse för förloppet icke varit på svenska tillgänglig.

Branddirektör Westphalen skriver följande: På det äldsta af de stora gasverken i Hamburg, som ligger på Grasbrook, funnos två stora gasklockor. Den gamla, rymmande 50,000 cbm, befann sig inom en med stora fönster försedd ringmur. Öfver densamma fanns ett tak af tjärapp på trä, uppburet af järnkonstruktioner. Den andra gasklockan, den nya, som ännu knappast var färdig, var afsedd att rymma 200,000 cbm. gas. Den var byggd i teleskopform och var fristående, alltså icke inom någon byggnad. Då man emellertid icke kunde undvara plats vid jordytan för denna gasklocka på grund af det inskränkta utrymmet, så hade man höjt denna gasklocka och placerat den på ett massivt underlag. Sålunda befann sig gasklockans botten 18,4 meter öfver marken.

Man hade byggt ett tallriksliknande underlag af 71 meters diameter af sammantittad järnbleck. I denna tallrik fanns vatten till 14 cm. höjd. Tallriken uppbars af en järnkonstruktion, som i periferien hvilade på en ringmur af beten och i centrum uppbars af en stark betonenpelare.

Då man den 7 December var sysselsatt med att fylla gas i den nya, stora gasklockan, och man hunnit att släppa in ungefär haliva den erforderliga gaskvantiteten, gaf den bärande järnkonstruktionen efter, tallriken gick sönder, vattnet i densamma rusade ut. Och nu pressade gasklockan genom sin egen tyngd ut gasen. Gasen spred sig och tändes vid de öppna retortugnarne. Under en tidrymd af några minuter (det var minst 5 minuter, förmodligen några minuter mer) förbrunno 95,000 cbm. lysgas och antände på flera ställen inom gasverkets område. Vid denna katastrof sarades 72 personer, af hvilka sedermera 20 personer genom brännskadorna afledo.

Då brandkåren med 4 släckningståg med 2 ångsprutor och 5 flodsprutor inträffade på brandstället, förefunnos talrika större eldhärdar i närheten af den nya, stora gasklockan samt äfven mindre sadana på ända till 100 meters afstand från densamma. Bland annat brann det i ställningar och delar af den ytre träbeklädnaden af en under uppförande varande kol-silo-byggnad (armerad beten-konstruktion), diverse materialbodar, ett stort af trä uppfördt skjul med lätt brännbart innehåll, samt slutligen i taket på den endast 8 meter från den stora, nya klockan liggande gamla, stora gasklockan. Men på grund af byggnadens enorma dimensioner (63 meter i diameter, ringmurens höjd 23 meter, takresningens höjd i centrum 35,82 meter) så kunde med ett släckningsangrepp från marken intet resultat uppnås.

Å andra sidan måste bestignandet af taket öfver stora mekaniska stegar, eller ett försök, att med slangledningarna arbeta sig upp inom byggnaden d. v. s. mellan gasklockans vägg och ringmuren, betraktas sasom utomordentligt farligt för brandmanskapet, ty gasklockans upphettning genom elden af det omedelbart bred-

Meddelanden rörande Svenska Brandchefsföreningen.

Svenska Brandchefsföreningens revisionsberättelse för år 1909.

Undertecknade, utsedde revisorer för granskning af Svenska Brandchefsföreningens räkenskaper för år 1909, få efter verkställt uppdrag härmed afgifva följande

Revisionsberättelse.

Inkomster:

Afgifter (för år 1909) af 87 medlemmar ...	Kr. 435:—
Likvid för ett expl. af Föreningens yttrande öfver Byggnadsstadgeförslaget	„ 2:—
Summa	Kr. 437:—

Utgifter:

Diverse skrif- och tryckkostnader m. m. i och för stiftande af föreningen	Kr. 107: 35
Reseersättning för 4 styrelsemedlemmars resa, sammanträde i Stockholm (1909)..	„ 164: 85
Lokalhyra för sammanträdet i Stockholm ..	„ 11:—
Diverse utgifter för byggnadsstadgeförslaget ..	„ 15: 10
Telefonsamtal	„ 2: 75
Frimärken och brevkort	„ 10:—
Summa	Kr. 311: 05

Behållningen den ³¹/₁₂ 1909:

Å sparkassebok (Bank A.-B. Södra Sverige) Kr.	115:—
Kontant i kassan	„ 10: 95
Summa	Kr. 437:—

Då räkenskaperna äro noggrannt och ordentligt förda samt befunnits öfverensstämmande med närslutna verifikationer, få vi föreslå full och tacksam ansvarsfrihet för såväl styrelsen som räkenskapsföraren för den tid, revisionen omfattar.

Stockholm i Jan. 1910. Nyköping i Jan. 1910.

Carl Gyllenhammar.
Brandlöjtnant.

K. A. Pettersson.
Brandchef.

Svenska Brandchefsföreningen.

Medlemmarne ordnade läns- och stadsvis.

(b. = Brandchef, vb. = vice Brandchef, L. = Förenings Länsombud).

Nyttillträdande medlemmar:

Göteborgs- och Bohuslän:

Krokslätt: A. H. Lehn b., Verkmästare.

Blif medlem af Svenska Brandchefsföreningen!

Anmälan bör göras snarast till Föreningens Sekretärer, Brandchefen, Kapten R. Stridbeck, Kalmar.

vid liggande, starkt brinnande skjulet och den som följd af upphetningen inträdande utvidgningen af gasen kunde lätt föranleda ett utströmmande af större kvantiteter gas vid klockans botten, och å andra sidan måste det väntade instörtandet af taket medföra, att gasklockans tak skulle krossas, och därmed skulle ju en mycket hastig förbränning af den stora gaskvantiteten följa. Och när denna katastrof skulle inträffa, huru lång tid, som var kvar till detta moment, kunde ingen på förhand veta.

Och när något senare taket störtade in, sönderlago de nedfallande järndelarne gasklockans tak. Inom en tidrymd af 10 till högst 15 sekunder förbrunno de förefintliga 40,000 cbm. gas med en enda, väldig rund flamma af mer än 60 meters diameter, hvarvid utvecklades en värme af ca 200 millioner kalorier.

Däriegenom att angreppsanordningarna blifvit utförda med så stor försiktighet, uppnådde man, att ingen person vid denna andra väldiga katastrof blef skadad.

För eldens bekämpande användes 25 strålrör från 3 ångsprutor och 7 flodsprutor.

Någon tid efter katastrofen riktades till Hamburgs brandstyrelse (Die Deputation für das Feuerlöschwesen) en förfrågan, om det icke kunde anses ändamålsenligt, att Hamburgs brandkår utrustades med ännu kraftigare redskap än de nuvarande, redskap, som voro så kraftiga, att man med vatten från dem kunde bestryka taken på särskildt höga byggnader såsom t. ex. på den gamla, stora gasklockan å gasverket Grasbrook redan från marken.

På denna förfrågan svarade brandstyrelsen, att släckandet af eld å ännu högre belägna delar af byggnader mycket väl vore möjligt med de förefintliga ångsprutorna och flodsprutorna, samt att en sådan manöver med godt resultat kunde företagas, om man blott kunnat bringa slangarna så högt upp. I några städer i Nordamerikas Förenade Stater t. ex. Newyork, Filadelfia, hade man just för släckningsändamål inrättat särskilda högtrycksledning för vissa stadsdelar. Sådana högtrycksledningar vore emellertid en mycket dyrbar affär; deras användande — liksom ock användandet af ångsprutor med särskildt hög tryckkraft — vore också endast lämplig för alldeles speciella fall. I förbindelse med högtrycksledningarna kunde man endast använda alldeles särskildt starka slangar, och dessa vore åter alldeles för tunga och ohandterliga för brandväsendets vanliga behof. För en del af det norra magasinområdet inom frihamnen vore för öfrigt för en del år sedan en dylik högtrycksvattenledning anlagd och hade i några få fall blifvit använd för eldsläckningsändamål. Men erfarenheten hade lärt, att vid ett släckningsangrepp ett godt resultat snabbare och säkrare uppnåddes, om man afstod från att använda denna högtrycksledning, och i stället så snabbt som möjligt sökte med lättare slangmateriel tränga in i byggnaderna.

Men om å andra sidan ett företag — och äfven om det vore staten själf — för sitt ändamål låte uppföra byggnader af särskild höjd och storlek, så är det dock icke riktigt att för ett sådant enstaka undantags skull i afsevärd grad omgestalta brandväsendets samtliga utrustning och däriegenom göra den mindre ändamålsenlig för den normala driften. Fastmer borde man åt kommande företag öfverläta eller öfverståndiga dem, att de å sin sida uppföra sina byggnader mindre eldfarligt och förse dem med särskilda släckningsanordningar samt vidtaga åtgärder för underlättandet af släckningsangreppet.

Personalia.

Skara.

F. d. kaptenen P. P. O. Åstrand, brandchef i Skara under åren 1899—1909, afled den 20 Juli.

Den afflidne var född 1844, blef officer 1863 samt tog afsked från krigstjänsten 1894. Han var bl. a. flerårig ledamot af stadens hälsovårds- och byggnadsnämnder.

Notiser från eget land.

Någonstans på västkusten skulle sprutmönstring äga rum, och platsens pampar voro närvarande vid den stora tilldragelsen. Ingen tycktes dock vara hemma uti brandredskapens skötande. Då — berättar Söndags-Nisse — steg helt blygsamt en sommargäst fram och bad att få gifva ett råd, men storpampen, bagare N. vinkade med handen och sade öfverlägset:

— Maka sig åt sidan herre, det här begriper inte herrn!

Sommargästen: — Kanske ändå.

Storpampen: — Hvem är ni då?

Sommargästen: — Mitt namn är Sabelström — brandchef i Stockholm.

Stockholm.

Kristliga föreningen för unge män i Stockholm har hos k. m:t gjort framställning om tillstånd att få inreda vindsvåningen inom föreningens nybyggnad vid Birger Jarlsgatan till bostadsvåning, hvarigenom byggnaden komme att innehålla sju våningar.

Byggnadsnämnden anför i yttrande häröfver, att ett bifall till denna ansökan skulle kunna medföra betänkliga konsekvenser, i det att samma omständigheter, som här äro för handen, skulle kunna återopas i en mängd fall, och hufvudstaden bliuva utefter breda gator bebyggd med sju våningars hus. I likhet med stadsarkitekten fasthåller byggnadsnämnden vid, att denna byggnadstyp ej är lämplig och ej är förenlig med kommunens bästa. Denna åsikt styrkes än mer af de iakttagelser, som stadsarkitekten nyligen gjort under en företagen resa i Tysklands större städer, där, ehuru ungefär samma hushöjd som här är tillåten, endast förekomma fem våningars boningshus.

Den våning, ansökningen gäller är redan anordnad, hvilken omständighet nämnden emellertid anser ej kunna få inverka på frågans afgörande.

Förra året ålade Stockholms byggnadsnämnd Aktiebolaget Johan Hansson & Söner som ägare till en egendom å Södermalm, att vid vite af 300 kr. före den 1 Juni 1910 så affärga egendomens brandmur, hvilken ej vore anordnad i enlighet med byggnadsordningen och dessutom i sitt nuvarande skick vanprydlig, att den blefve öfverensstämmande med husets fasad mot Stadsgården samt dessutom dekorerades densamma.

Bolaget anförde besvär häröfver hos öfverståhållareämbetet, som emellertid fastställde nämndens beslut, hvarefter frågan drogs inför k. m:t. Genom nu afkunnadt utslag har emellertid äfven k. m:t förklaradt sig icke göra ändring i nämnda beslut i annan mån, än att tiden för arbetenas utförande framflyttats.

För någon tid sedan utkom den nya upplagan af Statistisk årsbok för Stockholm, innehållande en hel del värdefulla uppgifter angående stadens olika kommunala förhållanden.

Vid 1908 års slut upptogo stadens kvarter och tomter ett areal af 27,338,412,3 kvm. Staden är indelad i 29 rotar med sammanlagt 852 kvarter.

Under året anmälde till slutlig afsyning och besiktning 1,624 nyuppförda fastigheter.

Stadens vattenledningsnät hade vid 1908 års slut en utsträckning af 254,108 meter och vattenatgången uppgick till 2,309, 158 km.

Lund.

Drätselkammaren hemställer om, att S:t Peters klostrets församling måtte införlivas med Lunds stad.

Valdemarsvik

har ingått till k. m:t med begäran om köpingsrättigheters beviljande, sedan de i k. brefvet af den 3 Juni 1904 föreskrifna villkoren nu blifvit uppfyllda.

Gefle.

Enligt ett den 28 Juni till länsstyrelsen inlemnadt kungligt bref skall ett område af Valbo socken, omfattande bl. a. Bomhus samhälle, införlivas med Gefle från år 1911. Området ifråga har 4 å 5,000 innevan.

Skånska Brandförsäkringsinrättningen

har under 1909 utbetalat kr. 50,285: 80 som brandskadeersättning för 35 brandskador i de skånska städerna. De fasta brandkarerna hafva under året erhållit ett anslag af 34,200 kr. Inrättningens ansvarssumma var vid årets slut kr. 237,999,226: — och fonderna uppgingo till kr. 15,560,883: 58.

Malmö.

Öfverintendentsämbetet, som blifvit anbefalldt yttra sig rörande den k. m:ts förnying underställda regleringsplanen och tomtindelningen för området mellan Spånhusvägen, Mäster Henriksgatan, Sorgenrivägen och Mariagatan inom Mellersta förstaden i Malmö, har i skrivelse till k. m:t förklaradt sig icke kunna tillstyrka bifall till den föreliggande regleringsplanen, dels emedan enligt densamma gator af mindre bredd än 12 meter utlagts utan att fastställande af några särskilda byggnadsbestämmelser samtidigt begärts, dels ock emedan stadfästelse å några byggnadsbestämmelser, att byggnaderna icke få överskrida en inre byggnadslinje, icke blifvit sökta, oakadt beslut i sådan riktning fattats.

Katrineholm.

Samhällets brandtelegraf har nu med godt resultat varit i användning sedan förra hösten. Den är utförd af Elektr. Akt. Bol. Siemens-Schuckert i Stockholm enligt Siemens & Halskes visaresystem. I samhället äro uppsatta 12 brandskåp, 30 ringklockor och 3 telefoner, allt förenadt genom en gemensam ledning, som står under ständig kontroll af ström från ett accumulatorbatteri.

Prenumerera på "TIDSKRIFT FÖR BRANDVÄSENDET"

Notiser från utlandet.

Christiania.

Brandkårens 50-års jubileum. Den 20 Juli 1860 beslöts upprättandet af fast brandkår i staden, att träda i kraft den 1 Januari 1861.

Budapest.

Stadens brandkår firar detta år sitt 40-års jubileum och samtidigt kunna brandchefen, två adjutanter, brandinspektören samt fyra fältväblar fira 25-års dagen af anställning vid kåren.

Nyanskaffning.

Boden.

Brandtelegraf enligt Siemens & Halskes system är för närvarande under anläggning i samhället. Den kommer att omfatta 11 st. brandskåp och c:a 30 st. ringklockor för tillkallande af den särskildt öfvade personalen.

Mottagningsapparaten är af samma typ som den, som förevisades å brandchefsmötet i Göteborg.

Ledningen, som är gemensam för brandskåp och ringklockor, förhyres af Kungl. Telegrafverket mot en inträdesafgift af 5 kr. och en årsafgift af 2 kr. för hvarje påbörjad $\frac{1}{10}$ km. I denna årsafgift ingår äfven ersättning för det framtida underhållet af ledningarna.

Sundsvall.

För reservkårens alarmering har en kraftig elektrisk motorsirén anskaffats från Siemens-Schuckert i Stockholm.

Sirenen, som är af nämnda firmas minsta typ, höres på 1 km. afstand.

Ulrichehamn.

Staden har nyligen beslutat att ombygga sin nuvarande gamla brandtelegraf och ersätta den med Siemens & Halskes visareapparat — system i förening med ringklockor.

5 brandskåp och 20 ringklockor komma att uppställas, allt förenadt genom en gemensam ledning, som står under ständig automatisk kontroll.

För linjeströmmen kommer ett accumulatorbatteri med tillhörande laddningsanordning att uppställas. Ledningarna förhyras af Kungl. Telegrafverket på enahanda vilkor som i Boden. (Se ovan).

Årsredogörelser m. m.

Helsingborgs Stads Brandväsende 1909 af Brandchefen, Löjtnant G. Braun.

Stockholms Stads Statistik. VIII. Brand- och Ambulansväsende. Berättelse angående Stockholms Stads Brandväsende jämte öfersikt af Brand- och Ambulansstatistiken för år 1909. Arg. XXXIV. Ny följd 4. Ut-

arbetad af E. Sabelström, brandchef; J. Guinchard, föreståndare för stadens statistiska kontor.

Af redogörelsen framgår, att brandkåren under året varit alarmerad 246 gånger, däraf 45 gånger för soteldar. Inom huvudstaden ha dessutom inträffat 350 kända tillbud till eldsvådor, för hvilkas släckning brandkårens biträde ej påkallats.

13 eldsvådor hafva varit af den omfattning, att två eller flera slangledningningar fråg ångsprutor, större handkraftssprutor eller från brandposter varit behöfliga för släckningen, 30 eldsvådor hafva släckts med en slangledning, och vid öfriga hafva endast pyttsprutor o. d. mindre släckningsredskap kommit till användning.

Utbetalda brandskadeersättningen kr. 217,840:23 öre, hvaraf 88,384 kr. 16 öre för fast egendom, utgör 0,54 % af försäkringssumman för brandskadad egendom.

Den väglängd, som af brandkåren tillryggalagts för färd till alarmeringsplatsen, har uppgått 736,4 km.

Tiden, som användts för färd till och från eldsvådor samt desammas släckning, har utgjort 170 timmar eller i medeltal 41 minuter för hvarje utryckning.

Olyckshändelser eller tillbud till dylika hafva inträffat i 8 fall, bland hvilka särskildt må framhållas eldsvådan den 31 Mars kl. 8,50 f. m. i en modeaffär å n. b. inom egendomen S:t Paulsgatan 3, då 55 personer, däraf 53 kvinnor voro afstängda från utgångarne genom eld och rök. Genom brandkårens ingripande befriades de från den överhängande faran.

Brandkårens personal utgöres af:

- 1 Brandchef,
- 1 Brandkapten,
- 1 Förste Brandlöjtnant,
- 2 Andre Brandlöjtnanter,
- 1 Verkmästare och 1:ste maskinist,
- 1 d:o ” telegraf föreståndare,
- 1 Fanjunkare,
- 7 Sergeanter, hvaraf 4 maskinister,
- 32 Brandförmän,
- 150 Brandkarlar.

Antalet hästar har under året utgjort 29 st.

Eldsläckningsmaterielen har under året ökat med en mekanisk räddningsstege af 25 meters längd för ett pris af 3,700 kr. Brandchefen anmärker härom, att då de till flera svenska städer inköpta stegar af tyskt fabrikat ej visat sig motsvara på dem ställda förväntningar, ansågs lämpligast bibehålla förut använd modell, hvilken beträffande hållbarhet, manöverfärdighet och framkomlighet visat sig fullt tillfredsställande för härvarande lokala förhållanden. Stegen har tillverkats af Allmänna Brandredskapsaffären i Stockholm.

Antalet inom staden befintliga brandskåp uppgår till 184 stycken. Antalet genom dessa ingångna meddelanden rörande eldsvåda uppgår till 69 st. under det 140 larmsignaler ingångit pr. telefon. Falskt alarm har 3 gånger förekommit.

Hvad brandväsendets räkenskaper angå, så meddelar berättelsen, att utgifterna utgjort 364,973 kr. 98 öre och inkomsterna 12,511 kr. 11 öre, hvaran kostnaden sålunda uppgått till 352,462 kr. 87 öre. Stockholms Stads Brandtörsäkringskontor har bidragit till underhållet af stadens brandväsende med kr. 30,000:—, Stockholms Stads Brandstodsbolag till försäkring af lösegendom med kr. 20,000, hvaran stadens nettoutgifter för brandväsendet, häruti dock ej inberäknadt underhåll m. m. af hus och byggnader, under 1909 uppgår till kr. 302,462:87 öre.

I berättelsens afd. II redogöres för ambulansväsendet. I huvudstaden finnas uppställda å brandstationerna

3 st. ambulansvagnar och 2 st. djurtransport-vagnar. Med ambulansvagnarne hafva under 1909 verkställt 848 utryckningar, med en vägglängd af 4,256 km. under en sammanlagd tid af 551 timmar 46 min.

Med djurtransportvagnarne hafva under året verkställt 87 transporter, däraf 64 hästar och 23 nötkreatur. Vagnarne hafva dessutom varit uthyrda 60 gånger.

Till berättelsen äro följande tabeller utvisande brandskadeersättnings- och försäkringsbelopp i olika försäkringsanstalter under åren 1905—1909. Översikt öfver brandskadeersättningar och försäkringsbelopp åren 1876—1909. Eldsvådor under åren 1905—1909 jemte öfversikt för åren 1876—1909. Brandställen under åren 1905—1909 jemte öfversikt för åren 1876—1909. Brandorsaker under samma tid, alarmeringar, utryckningar, använd slanglängd m. m. åren 1886—1909. Olycksfall vid eldsvådor 1877—1909. Viktigare brandmateriel 1909. Ambulansvagnarnas verksamhet år 1909 jemte öfversikt för åren 1905—1908. Anledningarna till ambulansvagnarnas utryckning år 1909. Samt slutligen transporter af sjuka och döda djur år 1909 jemte öfversikt för åren 1901—1908.

Kalmar Stads Brandväsende 1909 af Brandchefen, Kapten R. Stridbeck.

Närmaste öfverinseendet öfver stadens brandväsende handhafves af en för detta ändamål vald brandstyrelse.

Brandstyrkan består af:

A) 1 brandchef, lön 1,200 kr. samt fri bostad om om 5 rum och kök.

B) Fasta brandkären:

1 brandmästare, tillika vice brandchef, lön 1,200 kr. två ålderstillägg å 100 kr. vardera efter resp. 2 och 4 år, beklädnadsersättning med 200 kr. pr. år, fri bostad om 2 rum och kök, fri vedbrand och lyse.

1 brandsergeant, lön 1,000 kr. 2 ålderstillägg å 100 kr. vardera efter resp. 2 och 4 år, fria uniformer och skodon, fritt bostadsrum med vedbrand och belysning.

1 maskinist, lön 720 kr.,

1 förman, lön 480 kr.,

7 brandsoldater, lön 360 kr.

Till dessa löneförmaner komma in natura: fri kost, fria uniformer och skodon samt kasernering.

Alderstilläggen äro tre, vardera om 60 kr. och utgå efter 1, 2 och 4 års tjänst.

C) Reservkären bestående af:

3 förmän,

3 maskinister,

44 brandsoldater.

D) Allmänna kären — värnpliktig — 23—40 års ålder.

1 förste chef,

1 andre „

1 tredje „ samt

manskapet indeladt på släcknings-, bergnings-, vatten-skaffnings- och vaktafdelningar.

Brandkären har under gången året varit alarmerad 17 gånger däraf 2 gånger för soteld och 7 gånger för falskt alarm, kontakt eller förmodad eldsvåda.

Af eldsvådorna har ingen varit af större omfattning.

Den person, som alarmerade brandkären falskt, erappades och dömdes till 250 kr. böter.

Brandförsäkringssumman för fast egendom uppgick till kronor 26,279,395:— och för lös egendom kronor 15,221,419:—.

I brandskadeersättning har under året utbetalts kr. 2,347:23, däraf kr. 1,431:— för fast egendom. Beloppet utgör alltså 0,0056 % af sammanlagda försäk-

ringssumman eller med andra ord: 5,6 öre hafva blifvit utbetalda för hvarje 1,000 kr:s försäkringssumma.

Brandkarens hästar äro 5, af hvilka alltid minst 3 funnits på stall.

Åt kapitlet "Brandmateriel" har ägnats särskildt utförlig redogörelse. Af detsamma framgår att under årets lopp nyanskaffats:

a) en mekanisk steger, som levererades den 27/2 af fabrikkör E. E. Fromell vid Sundsvalls Brandkärs verkstäder. Stegen har en längd fullt hitvad af 21 meter. Fristående kan den användas till en höjd af 14 meter. Den är försedd med terrängreglering och självstående skala, på hvilken kan afläsas hvarje höjd, till hvilken stegen hitvats. Under de prof och öfningar, som med densamma företagits, har stegen visat sig lätthanterlig och praktisk. Da därtill själva arbetet på densamma utförts billigare än för utländskt fabrikkat, kan jag ej annat än uttala min tillfredsställelse öfver, att brandkären erhållit ett godt redskap af svensk tillverkning;

b) en slang- och kolvagn, så konstruerad, att på densamma medföres 507 m. dubbel 90 mm. och 100 m. enkel 65 mm. slang, all till ångsprutan behöflig materiel, som ej kan på densamma medföras, samt c:a 3 hl. kol. Slangen är upplindad på 8 st. lösa slangrullar, placerade så, att slangutläggning kan ske dels under körning, hvarvid 2 ledningar samtidigt kunna utläggas, dels för hand. Alla slangrullar hafva gjorts af fullständigt samma dimensioner för att passa på hvilket fordon, de än läggas. Vagnen har levererats af smedmästare J. Alb. Johansson, Kalmar, för ett pris af 480 kr.

Brandposternas antal uppgår till 110 st. Ångsprutebrunnar finnas till ett antal af 5.

Brandtelegrafien, system L. M. Ericsson & C:o, omfattar 4 serier med tillsammans 23 brandskåp.

Brandkarens inventarier äro bokförda till ett belopp af kr. 33,818:24. Utgifterna för året hafva varit kr 25,088:15.

Under kapitlet "Diverse" angives, hurusom för brandkarens räkning fran Fromell, Sundsvalls Brandkärs verkstäder, inköpts en ambulansvagn för 1 häst. Vagnen, som levererades i Juli, är inredd med 1 bår och 2 sitplatser. Den är försedd med gummihjul och en praktisk näfbroms, som kan apteras äfven för medarne. Vagnen går mycket lätt, är väl gjord och har ett prydligt utseende, hvarför äfven denna vagn är en heder för tillverkan. Antalet verkställda transporter med vagnen uppgick till 26 st.

I Februari levererades af Vagnmakare J. Friberg, Kalmar, en polisivagn till ett pris af 260 kr. Den är utförd i vanlig kupéfacen med bakgåfvel och nedfälla mot marken som inhifningsbrygga samt försedd med vinsch och lina att använda vid motstånd.

Nytan af polisivagn framstår tydligt, da, genom den, polispassen ej behöfva vara utan bevakning under längre stunder, allmänheten slipper bevittna det föga uppbyggliga ledandet af berusade personer, och polisens arbete aïsevärdt underlättas, och dess uniformsmunderingar ej behöfva riskeras. Polisivagnen har varit i litligt bruk. Antalet transporter med densamma utgjorde 114 st.

Stadens epidemivagn, placerad vid sjukhuset, betjänades af brandkarens personal 13 gånger.

Brandchefen har under året på egen bekostnad gjort studier vid brandväsendet i Stockholm och Christianstad.

Vid brandkären hafva i och för studier af brandväsendet under olika tider tjänstgjort Löjtnant E. Sjöstedt och Reservunderlöjtnant G. Svensson.

Som bilhang till årsredogörelsen följa: tabellariskt sammandrag öfver eldsvådor m. m. under året, sam-

mandrag öfver eldsvådor och alarmeringar, alarmeringarnas fördelning på olika stadsdelar, månader, veckodagar, tider på dygnet. Till slut följa brandskadeersättningars och brandförsäkringsbeloppes fördelning på brandförsäkringsbolagen under 1909 samt sammandrag af försäkringsbolagens utbetalade brandskadeersättningar samt försäkringsbeloppen under åren 1906—1909.

Landskrona Stads Brandväsande år 1909 af Brandchefen L. Tell.

Brandytylelsen har närmaste inseedet öfver stadens brandväsande.

Fasta kåren utgöres af:

- 1 brandchef,
- 1 brandmästare (v. brandchef),
- 1 brandkorpral,
- 8 ordinarie brandsoldater,
- 7 extra „

Reservkåren utgöres af:

2 kuskar,
30 man ur i staden förlagda afdelning af Kungl. Skånska Husarregementet.

Af manskapet hafva under året afgått: 7 ordinarie brandsoldater, däraf 5 erhållit annan anställning, 1 uttjent kontraktstiden och 1 afskedats på grund af förseelse. 5 extra brandsoldater hafva afgått, däraf 1 afskedats för förseelse i tjänsten.

Fridagar för ordinarie manskapet hafva varit hvar 9:de dygn och för extra manskapet hvar 7:de dygn. Som utmärkelsetecken användas vinklar af guld att bäras å venstra öfverarmen, och hafva dylika utdelats till 2 man för resp. 1 års oförvillig tjänst.

Teater- och andra vägar hafva af brandkårens personal utförts 136 gånger.

Brandredskapen, som fullt utrustade å brandstationen stått färdiga till uttryckning, hafva utgjorts af:

- 2 redskapsvagnar,
- 1 ångspruta N:o 3,
- 1 mekanisk stege,
- 2 slangkärror,
- 1 större handkraftsspruta, och
- 1 mindre d:o

En till uttryckning fullt utrustad handkraftsspruta är placerad i fiskläget Borstahusen.

Hästarnes antal är 3, hvilka ständigt stått på stall. Nattetid, då stadens arbetshästar varit placerade å brandstationen, uppgår antalet till 7.

Antalet brandskåp var vid årets slut 22 st. Under året hafva 6 st. tillkommit, af hvilka 3 tillhöra enskilda.

På vattenledningsnätet finnas 115 brandposter, af hvilka 4 st. blifvit under året insatta.

Budgeten för året var föreslagen till kr. 18,975:— och utgifterna hafva uppgått till kr. 18,237: 13 öre.

Aflöningsförhållandena hafva under året varit:
Brandchef, lön 1,800:—, beklädnad 200, kr. 2,000:—;
Brandmästaren, lön 1,200:—, beklädnad 150:—, kr. 1,350.

Naturaförmåner för båda: fri bostad, lyse och vedbrand.

Brandkorpral, lön 900:— kr., fri beklädnad, bostad, lyse och vedbrand samt efter 2 års tjenst 100 kronors lönetillägg.

Kusk, lön Kr. 460:—
Brandsoldat, lön „ 400:—

För såväl kusk som brandsoldater äro naturaförmånerna: kasernering, fri mat, tvätt, kläder och stöflar. Efter 3 års tjenst 60 kronors lönetillägg.

1 extra brandsoldat (maskinist), lön..... Kr. 150:—
Extra brandsoldat, lön „ 120:—
Extra manskapet åtnjuter dessutom kasernering, fria kläder och stöflar.

Portionspriset har uppgått till 1 kr. pr. man och dag. Antalet uttryckningar under året har uppgått till 21, däraf 9 falska alarmer och 1 blind alarm.

Brandkåren har alarmerats genom signal från brandskåp 13 gånger, telefonmeddelande 4 gånger och genom bud 4 gånger.

Väglängden, som brandkåren tillryggalagt för färd till eldställe inom staden, utgör 18,5 km.

Af eldsvådorna hafva 2 varit af den omfattning, att 2 slangledningar från brandpost behöft användas vid släckningen. I öfriga fall har elden blifvit släckt med assursanssprutor o. d.

Tre gånger har kåren biträdt vid släckning af eldsvåda utom stadens område och en gång härför erhållit gratifikation af 50 kr.

Brandskadeersättningar hafva utbetalats till ett belopp af kr. 1,410: 32 öre fördelade på 4 försäkringsbolag. Af detta belopp hafva kr. 192:— utbetalats för brandskada vid eldsvådetillbud, till hvilka brandkåren icke varit kallad.

Reservkåren har under året ej varit alarmerad för eldsvåda.

Litteratur.

Svensk Brandkärstidning, Göteborg, 1:sta årg. 1910.

Häfte 7 utkommit i nytt pryddigt omslag och innehåller bland annat: Göteborgs brandchef afgår (med foto af Kapten Tegner); Luleå brandkår; Det utdöende kombinations-systemet för brand- och poliskärrarna; Ny svensk eldsläckningsmateriel; Brandposter å hushärdarna; Sättet för slangars profning, skötsel och reparering; Häst eller automobil för brandkåren.

Skånska Brandkårsförbundets Tidskrift. Landskrona, 2:dra årg. 1910.

Häfte 7 innehåller bland annat: Program för förbundets årsmöte i Kristianstad; Fabriksbrandkärer; Samaritjänst; Brandskyddet vid Hyllinge grufva; Notiser.

Svenske Skorstensfejaren, Göteborg, 12:te årg. 1910. Häfte 3 innehåller bland annat: Skorstensfejarens aflöningsförmåner; Stadshuset i Venersborg härjadt af eld; Stor eldsvåda på Säfvenäs; Hotellbrand i Norrköping; Förgiftningsfall af gaser; Notiser.

Gjallarhornet, Stockholm, 20:de årg. 1910. Häfte 13 innehåller bland annat: Brandsläckningsväsendet å landet, i hvilken uppsats redogöres för Skånska Brandkårsförbundets verksamhet för åstadkommande af ett bättre brandskydd på den skånska landsbygden; Eldsvådor och skogseldar i Sverige på sista tiden; Ny säkerhets- kinematografifilm.

Häfte 14 innehåller bland annat: Brandförsäkring af konstverk: konst- eller samlarvärde? Institutet för brandförsäkringsteknik i Hannover, meddelanden rörande den nya kursen 5 Okt.—10 Dec. 1910.

Brandluren, Helsingfors, XIII årg. 1910. Häfte 6 innehåller bland annat: Afbildningar af brandstationen i Helsingfors och Frivilliga Brandkårens byggnad i samma stad; Några ord om brandkårens verksamhet; Fabriksbrand i Helsingfors; Nytt inhemskt affärsföretag; Notiser från eget och främmande land.

Medlemsblad för Brandinspektörföreningen, Aarhus, 1910. Häfte 7 innehåller bland annat: Brandinspektörsföreningens räkenskaper för år 1909. Förminskning af brandfara; Förslag till polisförordning rörande kinematografteatrar; Firedrill; Breslaus brandväsandes automobil-utryckning.

Rättelse. På sid. 106 i förra numret, 2:dra spalten har ett tryckfel insmugit sig. Står: icke öfverstiger 25 meter, hvilket bör vara 2,5 meter.